

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра технологій в ресторанному господарстві, готельно-
ресторанної справи та підприємництва

О.А. Ніколайчук

БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Методичні рекомендації з вивчення дисципліни

Рівень бакалавр

Кривий Ріг
2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра технологій в ресторанному господарстві, готельно-
ресторанної справи та підприємництва

О.А. Ніколайчук

БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ
Методичні рекомендації з вивчення дисципліни

Рівень бакалавр

Затверджено на засіданні
кафедри технологій в ресторанному
господарстві, готельно- ресторанної
справи та підприємництва
Протокол № 11
від «24» березня 2022 р.

Схвалено навчально-методичною
радою ДонНУЕТ
Протокол №10
від «31» березня 2022 р.

Кривий Ріг
2022

**УДК 334.722 (072)
Н75**

Ніколайчук, О.А.

Н 75 Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Біржова діяльність» [Текст]: для студ. спеціальності всіх спеціальностей, ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. технологій в ресторанному господарстві, готельно-ресторанної справи підприємництва ; О. А. Ніколайчук – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2022. – 83 с.

Методичні рекомендації призначені для студентів усіх форм навчання і покликані допомогти студентам організувати вивчення дисципліни «Біржова діяльність» завдяки інформації щодо змісту модулів та тем дисципліни, планів семінарських (практичних) занять, завдань для самостійного вивчення та розподілу балів за видами робіт, з метою поточного оцінювання знань, наданому переліку рекомендованої основної та допоміжної літератури.

УДК 334.722 (072)

© Ніколайчук О.А., 2022

© Донецький національний
університет економіки й торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського, 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
ЧАСТИНА 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
ЧАСТИНА 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	14
Змістовий модуль 1. Організаційно-економічні засади біржової діяльності.....	15
Змістовий модуль 2. Основи біржової діяльності на ринку строкових угод	23
ЧАСТИНА 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	33
Змістовий модуль 1. Організаційно-економічні засади біржової діяльності.....	34
Змістовий модуль 2. Основи біржової діяльності на ринку строкових угод.....	63

ВСТУП

Дисципліна «Біржова діяльність» відноситься до дисциплін циклу професійної підготовки бакалаврів.

Для вивчення дисципліни «Біржова діяльність» потрібні знання дисциплін циклу загальної і професійної підготовки, зокрема таких як: політекономія, вища математика, статистика, мікроекономіка, підприємництво тощо.

Мета дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти сучасного наукового світогляду та системи спеціальних знань щодо організації біржової діяльності та ефективного використання біржових операцій у професійній діяльності.

Завдання дисципліни «Біржова діяльність» полягають у:

формуванні знань з організації біржової діяльності;

формуванні вмінь та навичок: використання та дотримання нормативно-правових засад біржової діяльності, ідентифікації особливостей біржової діяльності; організації біржової діяльності; володіння технологією біржової діяльності; організації торгівлі на біржі товарами, цінними паперами, валютою; володіння методикою біржового ціноутворення; технологією ф'ючерсної торгівлі; організації взаємовідносин з брокерськими конторами та іншими посередниками біржової торгівлі, володіння технологією хеджування та вибору відповідної стратегії хеджування у біржовій діяльності; використання біржової інформації для організації високоефективного виробництва та збуту продукції; управління біржовою діяльністю та прийняття ефективні управлінських рішень у біржовій діяльності.

Предметом дисципліни виступають методи та інструменти організації та здійснення біржової діяльності.

Мета підготовки даного методичного видання полягає у наданні допомоги здобувачам вищої освіти у засвоєнні матеріалу, що передбачений курсом «Біржова діяльність», при виконанні всіх видів навчальних робіт.

ЧАСТИНА 1.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності")/ вибіркова дисципліна	Обов'язкова для студентів спец. 076 «Підприємництво, торігвля та біржова діяльність»
Семестр (осінній / весняний)	весняний
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	1
Лекції, годин	32/8
Практичні / семінарські, годин	32/8
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	86/134
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	4
самостійної роботи студента	5,4
Вид контролю	екзамен

2. Програма дисципліни

Мета – формування у здобувачів вищої освіти сучасного наукового світогляду та системи спеціальних знань щодо організації біржової діяльності та ефективного використання біржових операцій у професійній діяльності.

Завдання дисципліни полягає у формуванні знань з організації біржової діяльності; формуванні вмінь та навичок: використання та дотримання нормативно-правових засад біржової діяльності, ідентифікації особливостей біржової діяльності; організації біржової діяльності; володіння технологією біржової діяльності; організації торгівлі на біржі товарами, цінними паперами, валютою; володіння методикою біржового ціноутворення; технологією ф'ючерсної торгівлі; організації взаємовідносин з брокерськими конторами та іншими посередниками біржової торгівлі, володіння технологією хеджування та вибору відповідної стратегії хеджування у біржовій діяльності; використання біржової інформації для організації вискоєфективного виробництва та збуту продукції; управління біржовою діяльністю та прийняття ефективні управлінських рішень у біржовій діяльності.

Предмет: методи та інструменти організації та здійснення біржової діяльності.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Змістовий модуль 1. Організаційно-економічні засади біржової діяльності

Тема 1. Теоретичні засади біржової діяльності

Тема 2. Організаційні засади діяльності бірж

Тема 3. Регулювання біржової діяльності

Тема 4. Технологія біржової торгівлі

Тема 5. Біржові активи

Тема 6. Біржове ціноутворення

Тема 7. Види біржових контрактів

Тема 8. Брокерська діяльність

Змістовий модуль 2. Основи біржової діяльності на ринку строкових угод

Тема 9. Ф'ючерсна торгівля

Тема 10. Хеджування в біржовій діяльності

Тема 11. Біржова діяльність на фондовому ринку

Опанування дисципліни дозволяє забезпечити:

1) формування:

– загальних програмних компетентностей:

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях;

здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

– фахових програмних компетентностей:

критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності;

здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур;

здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур;

здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності;

здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур;

здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур;

здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

2) досягнення програмних результатів навчання:

застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності;

демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці;

володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур;

використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур;

оцінювати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності за допомогою сучасних методів;

знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці;

вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів;

застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм;

знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків.

3) набуття **результатів навчання** (згідно Дублінських дескрипторів):

– **знання:**

сутності біржової діяльності;
правових засад здійснення біржової діяльності в Україні;
основних типів бірж та організаційних засад їх діяльності;
особливостей процесу створення бірж та їх структури в Україні;
технології біржової діяльності;
сутності та видів біржових активів;
особливостей біржового ціноутворення;
функцій та завдань біржових посередників;
сутності та видах біржових контрактів;
сутності та особливостей брокерської діяльності;
особливостями ф'ючерсної торгівлі;

– **уміння/навички:**

ідентифікації особливостей біржової діяльності;
організації біржової діяльності;
володіння технологією біржової діяльності;
організації торгівлі на біржі товарами, цінними паперами, валютою;
володіння методикою біржового ціноутворення;
технологією ф'ючерсної торгівлі;

організації взаємовідносин з брокерськими конторами та іншими посередниками біржової торгівлі;

володіння технологією хеджування та вибору відповідної стратегії хеджування у біржовій діяльності;

використання біржової інформації для організації високоефективного виробництва та збуту продукції

управління біржовою діяльністю та прийняття ефективних управлінських рішень у біржовій діяльності;

– **комунікація:**

уміння усно і письмово викладати свої думки, конструювати розрахункові, аналітичні та узагальнюючі таблиці та інші ілюстраційні матеріали з питань організації та функціонування суб'єктів біржової діяльності;

забезпечувати ефективну комунікацію та ефективні зворотні зв'язки в процесі командної роботи щодо організації та функціонування суб'єктів біржової діяльності;

переконувати інших за допомогою мотивації, повноважень, аргументів та послідовної комунікації;

здійснювати презентацію одержаних результатів щодо організації та функціонування суб'єктів біржової діяльності.

– **відповідальність і автономія:**

демонструвати відповідальність за результати функціонування біржових структур;

дотримуватися відповідальної і чесної конкуренції при організації та функціонуванні біржових структур.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		лекц.	пр./сем.	лаб.	СРС
Змістовий модуль 1. Організаційно-економічні засади біржової діяльності					
Тема 1. Теоретичні засади біржової діяльності	9	2	2		4
Тема 2. Організаційні засади діяльності бірж	10	2	2		6
Тема 3. Регулювання біржової діяльності	10	2	2		6
Тема 4. Технологія біржової торгівлі	12	2	2		8
Тема 5. Біржові активи	12	2	2		8
Тема 6. Біржове ціноутворення	16	4	4		8
Тема 7. Біржові угоди	12	2	2		8
Тема 8. Брокерська діяльність	16	4	4		8
Разом за змістовим модулем 1	96	20	20		56
Змістовий модуль 2. Основи біржової діяльності на ринку строкових угод					
Тема 9. Ф'ючерсна торгівля	18	4	4		10
Тема 10. Хеджування в біржовій діяльності	18	4	4		10
Тема 11. Біржова діяльність на фондовому ринку	18	4	4		10
Разом за змістовим модулем 2	54	12	12		30
Усього годин	150	32	32		86

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
1	Семінар запитань і відповідей Сутність та еволюція біржової діяльності	2
2	Семінар запитань і відповідей Організаційні засади діяльності бірж	2
3	Семінар – розгорнута бесіда Регулювання біржової діяльності	2
4	Семінар запитань і відповідей Технологія біржової торгівлі	2
5	Семінар з виконанням практичних завдань Біржові активи	2
6	Семінар з виконанням практичних завдань Котирування цін на біржові товари.	2
7	Семінар з виконанням практичних завдань Біржові цінові стратегії	2
8	Семінар з виконанням практичних завдань Види біржових угод	2
9	Семінар-дискусія Сутність та організація брокерської діяльності	2
10	Семінар з виконанням практичних завдань Економічна оцінка брокерської діяльності	2
11	Семінар з виконанням практичних завдань Технології ф'ючерсної торгівлі	2
12	Семінар з виконанням практичних завдань Ефективність ф'ючерсних угод	2
13	Семінар з виконанням практичних завдань Стратегії хеджування в біржовій діяльності	2
14	Семінар з виконанням практичних завдань Хеджування опціонами	2
15	Семінар з виконанням практичних завдань Біржова діяльність на фондовому ринку	2
16	Семінар – розгорнута бесіда Оформлення і виконання контрактів на фондових біржах Захист групових проєктів	2
Всього		32

5. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: впродовж семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру (очна форма навчання)

№ теми практичного заняття	Аудиторна робота				Позаауди торна робота	Сума балів
	Тестові завдання	Ситуаційні завдання, задачі	Обговорення теоретичних питань теми	ПМК/ Захист групових проектів	самостій на робота	
Змістовий модуль 1						
Тема 1	1		1			2
Тема 2	1		1		2	4
Тема 3	1		1			2
Тема 4	1		1			2
Тема 5	1	1				2
Тема 6		2				2
Тема 7	1	2			2	5
Тема 8	1	1				2
Тема 9	1		1			2
Тема 10		1		5		6
Разом змістовий модуль 1	8	7	5	5	4	29
Змістовий модуль 2						
Тема 11	1	1				2
Тема 12		2			2	4
Тема 13		2				2
Тема 14	1	2			2	5
Тема 15	1	1				2
Тема 16			1	5		6
Разом змістовий модуль 2	3	8	1	5	4	21
Разом	11	15	6	10	8	50

Оцінювання студентів протягом семестру (заочна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест (екзамен)	Сума в балах
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання		100
20	15	15	50	

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

ЧАСТИНА 2.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО
ПРАКТИЧНИХ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1 Сутність та еволюція біржової діяльності

Семінар запитань і відповідей

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

- 1.1. Економічна сутність біржової діяльності та біржового ринку.
- 1.2. Передумови виникнення біржової діяльності.
- 1.3. Історія розвитку біржової діяльності.
- 1.4. Функції біржової діяльності в ринкових умовах.

2. Індивідуальне тестування.

3. Обговорення проблемних питань:

У чому полягає економічна сутність біржової діяльності та біржового ринку?

Як трактується термін «біржа» у сучасних економічних джерелах?

Охарактеризувати поняття організованого ринку.

Назвіть основні риси біржової торгівлі.

Дати характеристику етапів розвитку біржової торгівлі.

В чому полягають особливості розвитку біржової торгівлі в Україні?

Тема 2 Організаційні засади діяльності бірж

Семінар запитань і відповідей

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

- 2.1. Економічна сутність біржі.
- 2.2. Основні функції бірж.
- 2.3. Класифікація бірж
- 2.4. Організаційна структура бірж.

2. Індивідуальне тестування.

3. Обговорення проблемних питань:

У чому полягає економічна сутність біржі?

Назвати основні та допоміжні функції бірж.

Із яких коштів формується статутний фонд біржі?

Перерахувати права, які мають члени товарної біржі.

Які органи здійснюють управління товарною біржою? Які існують спеціальні підрозділи та які функції вони виконують?

4. Встановити відповідність у вигляді комбінації букв і цифр

Підрозділи біржі	Функції
А. Розрахунково - клірингова палата (розрахункова палата)	1. Реєстрація всіх угод, здійснених у біржовому залі протягом біржового дня
Б. Котирувальна комісія	2. Нагляд за своєчасним наданням брокерами, членами й відвідувачами біржі відомостей про укладені угоди за їхньою участю
В. Експертне бюро	3. Складання біржових бюлетенів цін на продукцію, підставою для розрахунку яких є угоди певного дня (періоду), заявки про попит та пропозицію й інші відомості
	4. Оформлення всіх документів, пов'язаних з розрахунками й реєстрацією угод
	5. Розробка біржових стандартів, типових біржових контрактів
	6. Консультація із загальних і спеціальних питань у спірних випадках

5. Заслуховування презентацій доповідей про діяльність певної біржі (за однією з класифікаційних ознак на вибір здобувача).

Тема 3 Регулювання біржової діяльності

Семінар – розгорнута бесіда

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

- 3.1. Поняття й необхідність регулювання біржової діяльності
- 3.2. Регулювання біржової діяльності в Україні
- 3.3. Особливості біржового регулювання в зарубіжних країнах

2. Індивідуальне тестування.

3. Обговорення проблемних питань:

Чим відрізняється державне регулювання та саморегулювання?

На яких законодавчих документах базується регулювання біржової діяльності?

Особливості біржового регулювання в зарубіжних країнах.

4. Виконання ситуаційних завдань:

Ситуаційне завдання 1.

Визначити компетенції органів влади, що здійснюють державне

регулювання діяльності біржової діяльності. Заповнити відповідну табл. 1.

Таблиця 1 - Компетенції органів влади, що здійснюють державне регулювання біржової діяльності

Орган влади	Компетенції
Верховна Рада України	
Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку	
Комісія товарних бірж	
Міністерство економіки України	
Антимонопольний комітет України	
Фонд державного майна України	

Ситуаційне завдання 2.

Проаналізувати Правила діяльності певної вітчизняної біржі (на вибір здобувача) та дати відповіді на наступні питання:

порядок набуття, зупинення, припинення статусу члена біржі, права та обов'язки членів біржі;

порядок набуття, зупинення, припинення статусу учасника торгів, права та обов'язки учасників торгів та брокерів;

порядок допуску біржового товару до біржових торгів;

права та обов'язки біржі;

відповідальність біржі та учасників торгів.

платежі та збори, що сплачуються біржі учасниками торгів.

Тема 4 Технологія біржової торгівлі

Семінар запитань і відповідей

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

4.1 Організаційні засади біржових торгів

4.2. Порядок виставлення товарів на торги і їх зняття

4.3. Технологія проведення біржового торгу

2. Індивідуальне тестування.

3. Обговорення проблемних питань

Перерахувати та дати характеристику основних операцій біржових торгів.

У чому полягають відмінності між англійською та голландською формами біржових торгів? Яка форма характерна для вітчизняної біржової торгівлі?

Охарактеризувати основні правила ведення біржової сесії.

3. Виконання ситуаційних завдань:

Ситуаційне завдання 1.

Користуючись «Правилами біржової торгівлі» на певній вітчизняній біржі (за вибором здобувача) визначити основні вимоги до біржових залів.

Ситуаційне завдання 2.

Користуючись «Правилами біржової торгівлі» на певній вітчизняній біржі (за вибором здобувача) проаналізувати порядок організації та проведення біржових торгів.

Тема 5 Біржові активи

Семінар з виконанням практичних задач

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

5.1 Класифікація біржових активів.

5.2 Характеристика біржових активів.

5.3 Біржові фінансові інструменти.

5.4 Валюта як біржовий товар

2. Індивідуальне тестування.

3. Виконання ситуаційних завдань:

Ситуаційне завдання 1.

Визначити товари, що можуть бути віднесені до біржових: насіння соняшнику, зерно пшениці, чорний перець, яловичина, м'ясо птиці, риба морожена, олія соняшникова, свіжа капуста, сире молоко, цукерки. Відповідь обґрунтувати.

Ситуаційне завдання 2.

За даними діяльності світових та вітчизняних бірж (за вибором здобувача) проаналізувати види біржових товарів, що обертаються на них, та вимоги до них.

Таблиця 2 – Характеристика біржових товарів біржі

Назва класу	Характерні риси товару

Тема 6 Котирування цін на біржові товари

Семінар з виконанням з виконанням практичних задач

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

- 6.1 Сутність біржового ціноутворення
- 6.2. Принципи котирування цін на біржові товари

2. Виконання ситуаційних та практичних завдань:

Ситуаційне завдання 1.

За день роботи товарної біржі на певний біржовий актив А було проведено 25 угод. Диференціації в сортності, умовах поставки та оплати, розмірах партії і франкуванні не виявлено. Зміна ціни за одиницю за угодами наведені в табл. 3.

Таблиця 3 - Ціна за одиницю угоди біржового активу А згідно з укладеними угодами

Порядкові номери операцій з біржовим активом А (хронологічно)																								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
7	8	8	9	14	16	9	8	8	19	28	29	30	31	35	33	32	31	31	30	31	31	32	33	33

Визначити котирувальні ціни біржового активу А:

- 1) ціну за одиницю на момент закриття біржі;
- 2) ціни на момент відкриття і закриття біржі;
- 3) максимальні і мінімальні ціни;
- 4) граничні переломи ціни за денну сесію (останні ціни певного напрямку їхнього руху);
- 5) довідкову ціну (проста середня арифметична) [15].

Ситуаційне завдання 2.

Визначити котирувальну ціну на біржовий товар на основі такої методики:

якщо $Bid \leq Last \leq Ask$, то котирування дорівнює $(Bid + Ask + Last) / 3$;

якщо $Bid > Last$, то котирування дорівнює $(2Bid + Ask) / 3$;

якщо $Ask < Last$, то котирування дорівнює $(Bid + 2Ask) / 3$,

де Bid – найкраща ціна попиту,

Ask – найкраща ціна пропозиції,

Last – ціна останньої угоди [15].

Ситуаційне завдання 3.

Визначити котирувальну ціну на біржові товари на основі методики, при якій котирувальна ціна розраховується як середньозважена величина.

Вихідні дані: результати торгів Української енергетичної біржі (<https://www.ueex.com.ua/exchange-quotations/>).

Тема 7 Біржові цінові стратегії

Семінар з виконанням з виконанням практичних задач

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

7.1. Спотова та ф'ючерсна ціна активу

7.2. Види біржових цінових стратегій

2. Індивідуальне тестування.

3. Виконання ситуаційних та практичних завдань:

Ситуаційне завдання 1.

Проаналізувати наведені ситуації. Визначити, якими факторами викликані ці ситуації та що відбувалося на ринку реального товару. За яких умов було можливим проведення вдалих біржових спекуляцій? Назвати ситуації за біржовою термінологією.

Ситуація А. На початку поточного року для ринку металів було характерним: 1) різке зниження ціни реального товару; 2) збільшення обсягів продажу реального товару.

Ситуація Б. На початку поточного року на ринку пшениці спостерігалось: 1) скорочення обсягів продажу реального товару; 2) різке зростання ціни реального товару [11].

Задача 1.

На ринку какао-бобів ціни за угодами спот складають 890 фунтів стерлінгів за 1 т, а з поставкою через 2 місяці – 920 фунтів стерлінгів. Обґрунтувати стратегію поведінки біржовика і результати його дій. Визначити можливі результати (прибутки чи збитки). Зробити висновки [11].

Задача 2.

На ринку сирової нафти ціни за угодами спот складають 110 дол./барель, а на строковому ринку з поставкою в майбутньому – 104 дол./барель. Яку назву має така ситуація співвідношення цін? Визначити стратегію поведінки біржовика і результати його дій. Обґрунтувати стратегію поведінки біржовика і якими можуть бути результати його дій, якщо на момент поставки ціни на ринку спот складатимуть: 1) 110; 2) 120 ; 3) 100 [11]?

Тема 8 Види біржових угод

Семінар з виконанням з виконанням практичних задач

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

- 8.1. Сутність та складові біржових угод.
- 8.2. Основні риси та класифікація біржових угод.
- 8.3. Угоди з реальним товаром.
- 8.4. Угоди без реального товару
- 8.5 Розрахунки й гарантії виконання біржових угод

2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Виконання ситуаційних та практичних завдань:*

Ситуаційне завдання 1.

20 березня поточного року була укладена біржова угода на купівлю 1000 тон пшениці за ціною 7800 грн. за тону. Термін дії угоди - до 25 березня цього ж року. Визначити вид угоди та загальну суму.

Ситуаційне завдання 2.

Визначити вартість стандартизованого контракту на бавовну (одиниця контракту на бавовну 50 000 фунтів) при ціні 48 центів за фунт. Визначити вид угоди.

Ситуаційне завдання 3.

Підприємство харчової промисловості виготовляє шоколадні цукерки. Для забезпечення безперервного процесу виробництва через агентів біржі було закуплено 20 тон какао за ціною 3200 \$ за тону. Термін дії угоди 3 місяці. Визначіть вид і загальну вартість угоди.

Ситуаційне завдання 4.

У квітні фермер уклав форвардний контракт на майбутній врожай пшениці III-го класу за ціною 7800 грн. за тонну. Собівартість тонни зерна становила 6800 грн. Контракт укладено на 100 т зерна. Визначити результати роботи фермера за сільськогосподарський рік. Порівняти ці результати за умови відсутності форварду, якщо ціна на момент збирання врожаю становила: а) 7000 грн. за т; б) 8200 грн. за т.

Тема 9 Сутність та організація брокерської діяльності

Семінар-дискусія

1. *Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:*

- 9.1 Брокерська фірма, роль і місце в біржовій діяльності.
- 9.2 Види брокерських угод.

2. *Індивідуальне тестування.*

3. Виконання ситуаційних завдань:

Ситуаційне завдання 1.

Скласти договір на брокерське обслуговування або договір комісії (на вибір здобувача).

Тема 10 Економічна оцінка брокерської діяльності

Семинар з виконанням практичних задач

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

- 10.1 Доходи та витрати брокерської фірми
- 10.2 Винагорода за брокерську діяльність
- 10.3 Ефективність здійснення брокерської діяльності
- 10.4 Організація брокерського обслуговування

2. Виконання ситуаційних та практичних завдань:

Задача 1.

Визначити суму та частку комісійної винагороди брокеру при сумах угоди (обсяг угоди 4 лота): 1) \$570; 2) \$820; 3) \$6000.

Таблиця 4 – Вихідна інформація

Обсяг угоди	Винагорода брокеру	Надбавка
Менше \$800	\$8,5+2,8% від обсягу угоди	-
\$801-2500	\$16,9+1,7% від обсягу угоди	+3,1 цента за 1 акцію
\$2501-5000	\$29,5+1,3% від обсягу угоди	+3,1 цента за 1 акцію

Задача 2.

За основі визначення показників ефективності здійснення брокерської діяльності порівняти діяльність 2 брокерських контор (табл. 5). Зробити відповідні висновки.

Таблиця 5 – Вихідна інформація щодо діяльності 2 брокерських контор

Показник	Контора А	Контора Б
Прибуток за укладеними угодами до величини, у.о.	3000	4000
Витрати, пов'язаних з укладанням контракту, у.о.	1800	2100
Капітал, у.о.	5000	6000
Кількість брокерів у конторі, осіб	15	20

Задача 3.

Інвестор придбав акції компанії на суму \$10000 по курсу \$1,5. Біржовий збір складає 0,5% від суми угоди. Комісійна винагорода брокеру 1% від ціни акції. Брокерська контрора збирає на свою користь 50% комісійної винагороди. Визначити розмір біржового збору, суму комісійної винагороди брокеру та суму комісійної винагороди брокерській контрорі. Перевести всі платежі за курсом 27,8 грн. за 1\$.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ОСНОВИ БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РИНКУ СТРОКОВИХ УГОД

Тема 11 Технології ф'ючерсної торгівлі *Семінар з виконанням з виконанням практичних задач*

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

- 11.1 Походження ф'ючерсної торгівлі.
- 11.2 Технології ф'ючерсної торгівлі.

2. Індивідуальне тестування.

3. Виконання ситуаційних та практичних завдань:

Задача 1.

Визначити вартість за ф'ючерсним контрактом, якщо ринкова ціна активу на фізичному ринку 10000 дол., банківський відсоток за депозити (плюс відсоток витрат на зберігання та транспортування) – 10%. Кількість днів до закінчення терміну дії ф'ючерсного контракту або його закриття – 30.

Задача 2.

Треjder продав 2 тис. тон кукурудзи за березневими ф'ючерсними контрактами по 1290 грн./т. Первісна маржа становить 6000 грн. за контракт. Величина партії - 100 т. Яку суму потрібно внести трейдерові в якості первісної маржі?

Задача 3.

Визначити прибуток або збиток для торговця, який має довгу позицію за контрактом на соєву олію, якщо ціни зросли на 0,05 у.о./ фунт. Одиниця контракту – 60 000 фунтів.

Задача 4.

Котирування грудневих ф'ючерсів 15 березня складала 1,93 дол./бушель. 20 липня в результаті засухи ф'ючерси піднялися до 1,98 дол./бушель. Який прибуток або збиток отримує спекулянт з 15 березня. Одиниця контракту – 5000 бушелів.

Задача 5.

У квітні ф'ючерсні угоди на липневу пшеницю СВОТ котируються по 490 с/за бушель. Однак спекулянт, проаналізувавши кон'юнктуру ринку, очікує на високий врожай, тобто спаду цін, вирішує відкрити коротку позицію на 10 липневих контрактів. На початку липня ціни на липневі

ф'ючерси впали до 450 с/за бушель. Спекулянт закриває коротку позицію шляхом викупу контрактів (ліквідацією). Визначити результат угоди [].

Задача 6.

Клієнт продав 20 січневих ф'ючерсних контрактів на нафту по 74,5 дол./бар. (одиниця контракту — 1000 барелів; депозит - 5000 дол.). Ціна нафти піднялася до 75,2 дол. Чи є необхідність у клієнта вносити змінну маржу? Якщо є, то яку суму?

Тема 12 Ефективність ф'ючерсних угод

Семінар з виконанням з виконанням практичних задач

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

12.1 Роль спекулянтів на ф'ючерсному ринку.

12.2. Перспективи ф'ючерсної торгівлі в Україні.

2. Виконання ситуаційних та практичних завдань:

Задача 1.

Визначити прибуток або збиток для тримача ф'ючерсної позиції за контрактом на товар X (табл. 6), якщо ціни змінюються з P_1 до P_2 .

Таблиця 6 – Вихідна інформація за ф'ючерсними контрактами

Варіант	Товар	Відкрита позиція	Ціна		Спосіб котирування	Одиниця контракту
			P_1	P_2		
1	Свиний окіст	довга	51,5	55	Центів/фунт	38000 фунтів
		коротка	59,4	51,1		
2	Мідь	довга	55,5	70	Дол./фунт	25000 фунтів
		коротка	65,5	45,5		

Задача 2.

Має місце така ситуація за ф'ючерсним контрактом.

7 лютого: клієнт купує квітневий ф'ючерс на золото за ціною 420,00 дол.

5 квітня: клієнт отримує нотис на поставку за ціною 422,70 дол.

6 квітня: клієнт продає квітневий контракт новому покупцю за ціною 430,00 дол.

Розрахункова ціна квітневого контракту склала 421,50 дол.

Клієнт просить клірингову фірму підготувати нотис на поставку за ціною 421,50 дол.

7 квітня: новий покупець отримує від розрахункової палати нотис на поставку за ціною 421,50 дол.

Перший покупець приймає поставку і повинен заплатити суму в 42270 дол.

8 квітня: перший покупець передає новому покупцю складське свідоцтво, отримане напередодні і отримує від нього платіж за товар в розмірі 42150 дол.

Відобразити операції на рахунках клієнта. Розрахувати ефективність операцій. Зробити висновки [11].

Задача 3.

Інвестор має капітал 10 тис. дол. і має намір вкласти його у ф'ючерси на срібло. Визначити показник левериджу та рентабельність інвестицій, якщо в майбутньому ціни на даний товар зміняться з початкової 5 дол./тр.унц. до кінцевої 10 дол./тр.унц. Одиниця контракту 5000 тр. унц.

Задача 4.

8 жовтня трейдер розпочав внутрішньоринковий спред між грудневим та березневим ф'ючерсами на кукурудзу. Передбачаючи, що ціни на неї будуть падати, він закриває свій спред 6 грудня купівлею двох грудневих ф'ючерсів і двох березневих. Який вид спреду розпочав трейдер? Визначити його результати, заповнюючи наступну форму табл. 7, та нетто - результат:

Таблиця 7 - Вихідна інформація

Дата	Груднева позиція	Березнева позиція	Спред
8 жовтня	Продаж 2 грудневих ф'ючерсів" на кукурудзу по 2,45 дол/буш.	Купівля 2 березневих ф'ючерсів по 2,47 дол./буш.	
6 грудня	Купівля 2 грудневих ф'ючерсів по 2,25 дол/буш.	Продаж 2 березневих ф'ючерсів по 2,35 дол./буш.	
	Результат	Результат	

Тема 13 Стратегії хеджування в біржовій діяльності

Семінар –розгорнута бесіда

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

13.1 Хеджування на біржовому товарному ринку.

13.2. Базисний ризик.

13.3. Стратегії хеджування.

2. Виконання ситуаційних та практичних завдань:

Задача 1.

Фермер передбачає зібрати 20 тис. бушелів кукурудзи на початку листопада. Його цільова ціна становить 1,72 дол./буш. 15 квітня ф'ючерсні котировки грудневого ф'ючерсного контракту на кукурудзу складають 1,97 дол./буш. Фермер приймає рішення хеджувати весь урожай.

3 листопада фермер продає свій урожай місцевому елеватору по ціні 1,57 дол. і закриває свою ф'ючерсну позицію по 1,75 дол. Заповніть форму, яка відображає дії хеджера на наявному та ф'ючерсному ринках. Визначити ціну продажу кукурудзи. Один ф'ючерсний контракт передбачає поставку 5 тис. бушелів кукурудзи [17].

Задача 2.

Фермер розрахував, що в середині листопада йому знадобляться в якості корму для худоби 20 тис. бушелів кукурудзи. Він вважає, що до цього часу ціни піднімуться порівняно з поточним моментом.

На даний час, тобто у липні, ціна грудневого ф'ючерсного контракту на кукурудзу складає 2,2 дол./буш., а постачальник кукурудзи готовий підписати угоду на поставку реального товару під час збору врожаю по ціні 2,0 дол./буш.

Оскільки фермер вважає, що базис ослабне, він відмовляється від підписання форвардного контракту і вирішує хеджувати свої витрати на корми шляхом використання ф'ючерсів. Він купує 4 грудневих ф'ючерсних контракти Чиказької товарної біржі на кукурудзу по 5 тис. буш. кожний по ціні 2,2 дол./буш.

У листопаді, як і очікувалось, ціни зросли, причому грудневі ф'ючерси стали пропонувати по 2,6 дол./буш., а ціна кукурудзи на наявному ринку складає 2,3 дол./буш.

Фермер прийняв рішення ліквідувати хедж.

Визначити фінансовий результат такої операції і величину кінцевої ціни закупівлі [17].

Задача 3.

На початку жовтня бройлерна птахофабрика планує потребу у соєвих шротах на січень наступного року обсягом 100 т. Спотові ціни на наявний корм у цей час складають 148 у.о./т. Птахофабрику така ціна влаштовує, проте швидка закупівля неможлива, бо птахофабрика не має вільного сховища. З огляду на очікуване підвищення ціни у січні керівництво птахофабрики вирішує здійснити довге хеджування. Для цього на біржі купують простий ф'ючерсний контракт (100 т) січневих соєвих шротів. У жовтні ф'ючерс на соєвий шрот продається за ціною 153 у.о./т. Протягом наступних місяців попит на соєвий шрот значно перевищив передбачуваний. Урожай соєвих бобів зібрано нижчий за очікуваний, що й спричинило підвищення цін на соєвий шрот. У грудні бройлерна птахофабрика повинна купувати корм для задоволення виробничих потреб.

При цьому спотові та ф'ючерсні ціни збільшились на 8 у.о./т. Необхідно визначити результати угод на кожному з ринків та визначити чисту купівельну ціну [16].

Задача 4.

Виробник борошна, що регулярно купує пшеницю, купив у лютому з метою хеджування ф'ючерси на вересень на 10 тис.т зерна за ціною 0,15 дол./кг, як і було передбачено його плановою собівартістю. У вересні ціна реальної закупівлі склала 0,14 дол./кг. Визначити результати діяльності виробника у випадку хеджування та без нього.

Задача 5.

У січні ціна дизельного палива на спотовому ринку 0,95 у.о./ л.

Виробник дизельного палива розраховує, що поточна ціна на товар забезпечить йому необхідний прибуток, але існують припущення, що до літа ціна може впасти. Не маючи в січні реального товару, він продає липневі ф'ючерси на паливо за ціною 1,2 у.о./ літр в кількості, які еквівалентні його можливому обсягу виробництва – 20000 літрів.

У травні виробник продає на фізичному ринку 10000 літрів палива за ціною 0,89 у.о./ л. Ф'ючерсні котирування липневих контрактів складають 1,15 у.о./ л. У червні виробник продає на фізичному ринку ще 10000 літрів палива. При цьому ф'ючерсні котирування липневих контрактів складають 1,1 у.о./ літр.

Визначити стратегію поведінки гравця на ф'ючерсному ринку, розрахувати чисту ціну реалізації палива. Зробити висновки щодо доцільності використання механізму хеджування [16].

Тема 14 Хеджування опціонами

Семінар з виконанням з виконанням практичних задач

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

14.1 Хеджування опціонами.

14.2 Основні переваги та недоліки хеджування

2. Індивідуальне тестування.

3. Виконання практичних завдань:

Задача 1.

Підприємство продає європейський опціон Put на євро. Ціна "strike" 30 грн. за євро. Опційна премія 0,05 грн. за євро. Сума договору 800000 євро. Визначити фінансовий результат від операції за поточного курсу євро на дату експірації: а) 29,6 грн.; б) 29,9 грн.; в) 30,6 грн.

Задача 2.

Підприємство продає європейський опціон Call на долари США. Ціна "strike" 28 грн. за 1 доллар. Опційна премія 0,05 грн. за 1 доллар. Сума контракту 500 000 долларів. Визначити фінансовий результат від операції за поточного курсу долара на дату експірації: а) 27,1 грн.; б) 27,8 грн.; в) 28,04 грн.

Задача 3.

Інвестор продав опціон на срібло за базовою ціною 6,5 дол./унц. з премією 0,50 дол. Розрахувати результат угоди, якщо до закінчення терміну ціни становитимуть (табл. 8).

Таблиця 8 – Вихідна інформація

Ф'ючерсна ціна	Опціон на купівлю	Опціон на продаж
5,0		
5,5		
6,0		
6,5		
7,0		

Задача 4.

Спекулянт має тимчасово вільну суму 500000 грн. Прогнозований курс на доллар 28,37 грн. Умови тримісячного опціону Put: ціна "strike" 28,47 грн. за 1 доллар, премія по опціону 0,05 грн. за 1 доллар. Умови тримісячного опціону Call: ціна "strike" 28,3 грн. за 1 доллар. Премія по опціону 0,07 грн. за 1 доллар. Визначити оптимальну спекулятивну стратегію.

Задача 5.

Сторона А (тримач опціону) придбала опціон Call на купівлю акцій у сторони В (випускач опціону) у кількості 350 шт. на дату Х за ціною 40 дол. за шт. за розміром премії 2,4 дол. за шт., сподіваючись на зростання ціни акцій у майбутньому. Розрахувати прибуток/збиток обох сторін у разі, якщо на призначену дату: а) очікування власника опціону виправдалися і ціна за акцію становитиме 50 дол. за шт. б) очікування власника опціону не виправдалися і ціна за акцію становитиме 37 дол. за шт.

Задача 6.

Сторона А (тримач опціону) придбала опціон Put на продаж акцій у сторони (випускач опціону) у кількості 900 шт. на дату Х за ціною 6 дол. за шт. за розміром премії 1 дол. за шт., сподіваючись на зниження ціни акцій у майбутньому. Розрахувати прибуток/збиток обох сторін у разі, якщо на призначену дату: а) очікування власника опціону виправдалися і ціна за

акцію становитиме 4 дол. за шт. б) очікування власника опціону не виправдалися і ціна за акцію становитиме 8 дол. за шт.

Задача 7.

1 лютого біржовий брокер "ведмідь" уклав опціон на продаж акцій у кількості 180 од. за курсом $P_0=16,4$ дол. за акцію з терміном постачання 15 лютого. Обчислити фінансовий результат для біржового брокера, якщо до 15 лютого курс акцій на ринку: 1) знизиться до $P_1=14$ дол. за шт.; 2) знизиться до $P_2=15,2$ дол. за шт.; 3) підвищиться до $P_3=18$ дол. Розмір премії за опціоном становить $r=1,6\%$ від суми угоди. Які дії треба зробити брокеру, щоб уникнути збитків?

Задача 8.

Інвестор придбав європейський тримісячний опціон кол на акцію з ціною виконання 1000 грн. та 50 грн. На момент закінчення договору спотова вартість акції становила 1200 грн. Визначити фінансовий результат операції для інвестора.

Тема 15 Біржова діяльність на фондовому ринку *Семінар з виконанням з виконанням практичних задач*

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

- 15.1 Організація діяльності фондових бірж
- 15.2 Сутність біржових угод на фондових біржах
- 15.3. Процедура лістингу

2. Індивідуальне тестування.

3. Виконання практичних завдань:

Задача 1.

Номинальна вартість купонної облигації становить 3000 грн. з щорічною виплатою купона 180 грн. протягом п'яти років. На шостий рік облигація гаситься із поверненням її власнику номінальної вартості. Визначити ринкову ціну даної облигації при ставці банківського відсотка 12 % річних. Встановити зміну ціну даної облигації при зростанні банківського відсотку до 14% річних?

Задача 2.

В таблиці наведені дані діяльності чотирьох фондових бірж. Розрахувати біржові середні за чотири роки по чотирьох компаніях (табл. 9).

Таблиця 9 - Дані (умовні) фондових бірж за чотири роки

Акції компаній	Ринкова ціна акцій, грош. од.				Кількість випущених компаніями акцій, млн шт.			
	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
АВС	10,0	11,0	6,0	7,0	2	2	4	4
ВСД	2,5	3,0	3,1	3,2	10	10	10	10
СВЕ	8,0	9,0	5,0	7,0	5	5	10	10
ВАД	10,0	12,0	11,0	13,0	6	6	6	6

Задача 3.

Побудувати зважений за ринковою капіталізацією індекс зі значеннями в базовому періоді 1000. Вихідна інформація наведена в табл. 10. Підрахувати значення індексу за таких нових цін на акції: А = 2,70; В = 1,30; С = 1,20; Д = 1,40; Е = 2,70.

Таблиця 10 – Дані про ринкову капіталізацію акцій компаній

Компанія	Число акцій у випуску	Ціна акцій, дол.
А	1000000	2,5
В	5000000	1,75
С	10000000	0,8
Д	8000000	1,6
Е	7500000	3,0

Задача 4.

В день заключення угоди на різницю курс акцій склав \$74, а в день виконання \$78. Обсяг угоди – 100 лотів, премія складає \$1,5 на акцію. Визначити прибуток та збиток контрагентів. Перерахувати результати їх діяльності, якщо курс акцій складе: а) \$75; б) \$72.

Задача 5.

Пакет акцій певної компанії обсягом 100 шт. було куплено за ринковою ціною 140 грн. Номінальна вартість акції 25 грн., щорічний дивіденд – 20 %. Брокерські послуги - 2 %. Через 7 років пакет було продано по 155 грн. за акцію, при цьому сплачено комісійні 1,5 %. Визначити прибуток, який отримав власник пакета.

Тема 16 Оформлення і виконання контрактів на фондових біржах

Захист групових проєктів

Семінар-розгорнута бесіда

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

16.1 Оформлення і виконання контрактів на фондових біржах

2. Обговорення проблемних питань:

Описати технологію торгівлі на фондових біржах.

Які види технологій торгівлі існують на вітчизняних фондових біржах?

3. Захист групових проєктів

**ЧАСТИНА 3.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ ЗВО**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1 Сутність та еволюція біржової діяльності

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Розв'язати тестові завдання.

1. Біржова діяльність - це

- A. сукупність організаційно-правових відносин між професійними та непрофесійними учасниками з приводу біржової торгівлі на біржовому ринку
- B. організована форма торгівлі
- C. гарантування якості біржового товару
- D. організаційно оформлений, постійно діючий, жорстко регульований ринок, на якому концентруються попит і пропозиція на біржові активи

2. Визначальними рисами біржового ринку є:

- A. функціонування на регулярній основі за чіткими правилами
- B. публічний характер торгівлі та інформаційна прозорість ринку
- C. концентрація попиту і пропозиції на біржові активи
- D. всі відповіді вірні

3. На першому етапі біржова торгівля

- A. здійснювалася лише в деяких країнах і мала локальний характер
- B. на товарних біржах укладалися угоди лише на реальний товар з негайною поставкою за готівковий розрахунок
- C. асортимент товарів був досить великим
- D. всі відповіді вірні

4. Перша біржа в Антверпені виникла у

- A. 1531 р.
- B. 1556 р.
- C. 1703 р.
- D. 1608 р.

5. На другому етапі розвитку біржової торгівлі

- A. почали укладати угоди на реальний товар з поставкою в майбутньому періоді
 - B. здійснювалася лише в деяких країнах і мала локальний характер
 - C. пов'язаний з появою в біржовій практиці угод на термін (ф'ючерських)
 - D. пов'язаний з розробленням механізму страхування цінового ризику
- 6. Перший стандартний типовий контракт на майбутню поставку зерна - ф'ючерський контракт було розроблено**
- A. 1861 р.
 - B. 1865 р.
 - C. 1885 р.
 - D. 1920 р.
- 7. Уперше механізм хеджування практично реалізовано**
- A. в 1920 р. на біржах США
 - B. в 1920 р. на біржах Великобританії
 - C. в 1930 р. на біржах Великобританії
 - D. правильна відповідь відсутня
- 8. Перші опціонні контракти було використано**
- A. у 1984 р. на Чиказькій біржі на сою
 - B. у 1985 р. на Чиказькій біржі на кукурудзу
 - C. у 1987 р. на Лондонській біржі на бавовну
 - D. у 1989 р. на Лондонській біржі на кукурудзу
- 9. Основними елементами інфраструктури біржової діяльності є**
- A. біржі, клірингові палати
 - B. біржові склади, посередницькі структури,
 - C. інформаційно-правова база біржової діяльності
 - D. всі відповіді вірні
- 10. Функції біржової діяльності на макроекономічному рівні включають**
- A. інтеграція у світовий економічний простір, залучення світового спекулятивного капіталу, забезпечення економічної безпеки країни
 - B. трансферт ризиків, прозорість ціноутворення, перерозподіл товарних і фінансових потоків
 - C. організація біржових торгів, забезпечення клірингу, біржова інженерія нових інструментів і технологій
 - D. правильна відповідь відсутня

Список рекомендованої літератури

1. Господарський кодекс України. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

2. Закон України «Про товарну біржу» № 1956-12 від 10.12.91 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1956-12>
3. Закон України “Про цінні папери і фондову біржу”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
4. Закон України “Про державне регулювання цінних паперів в Україні”
5. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 № 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
6. Дикань В. Л., Назаренко І. Л., Плугіна Ю. А. Біржова діяльність: Підручник / За ред. В. Л. Диканя. Харків: УкрДУЗТ, 2017. 282 с.
7. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навч. посібник. 2-ге вид., доп. К.: Магнолія плюс, 2003. 359 с.
8. Основи біржової діяльності: навчальний посібник / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодкого]. К.: ЦП Компринт, 2017. 450 с.
9. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. 2-ге вид. змін. й доп. Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. 632 с.
10. Жарун О. В. Організація ф'ючерсної біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією в Україні / О. В. Жарун, М. А. Коротєєв, О. А. Непочатенко, О. С. Тупчий // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. 2021. Вип. 3. С. 92-103. URL.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rmegt_2021_3_9
11. Згурська О. М. Фундаментальні тренди розвитку світової біржової торгівлі / О. М. Згурська, Т. В. Сьомкіна, І. В. Гужавіна // Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 24. С. 5-9.
12. Кухарець В. В. Тенденції розвитку біржового ринку в умовах глобалізації світової економіки / В. В. Кухарець, О. Г. Булуй, Л. М. Левківська. // Ефективна економіка. 2021. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_4_36
13. Науменко Н. С. Сучасні тренди електронної біржової торгівлі: перспективи та вектори розвитку автоматизації/ Н. С. Науменко, В. Ю. Хірова // Причорноморські економічні студії. - 2019. Вип. 48(1). С. 41-45. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_48\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_48(1)_9)
14. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.

Тема 2 Організаційні засади діяльності бірж

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, проблемне обговорення питань, перевірка самостійної роботи.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для

обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Розв'язати тестові завдання.

1. Економічна сутність біржі заключається в тому, що вона є ринком змінних цінностей, де

- A. здійснюється офіційне котирування цін
- B. реалізується специфічний біржовий товар
- C. відбувається страхування цінових та курсових ризиків
- D. всі відповіді вірні

2. Організація біржових зборів як функція біржі передбачає

- A. організацію біржових торгів
- B. розроблення правил біржової торгівлі
- C. матеріально-технічне забезпечення торгів
- D. всі відповіді вірні

3. Функція біржі, що передбачає біржове страхування учасників біржової торгівлі від несприятливих для них коливань цін, - це

- A. хеджування
- B. організаційна
- C. ціннісна
- D. біржового арбітражу

4. За місцем у світовій торгівлі і регіоном дії (сферою діяльності) біржі прийнято розрізняти на

- A. місцеві, національні (центральні, регіональні, міжрегіональні)
- B. вузькоспеціалізовані, спеціалізовані, універсальні
- C. відкриті та закриті
- D. реального товару, ф'ючерсні, опціонні, комплексні

5. За характером, номенклатурою та асортиментом реалізованих товарів біржі прийнято розрізняти на

- A. місцеві, національні, міжрегіональні
- B. вузькоспеціалізовані, спеціалізовані, універсальні
- C. відкриті та закриті
- D. реального товару, ф'ючерсні, опціонні, комплексні

6. За характером проведених угод біржі прийнято розрізняти на

- A. місцеві, національні, міжрегіональні
- B. вузькоспеціалізовані, спеціалізовані, універсальні
- C. відкриті та закриті
- D. реального товару, ф'ючерсні, опціонні, змішані

7. Універсальні біржі це біржі, де

- A. проходить реалізація великих обсягів одного виду товару. Як правило, це сировинні біржі
- B. здійснюється купівля продаж однотипних товарів
- C. реалізується великі асортименти товарів
- D. правильна відповідь відсутня

8. Біржа, на якій відбуваються угоди з реально представленим до продажу товаром - це біржа

- A. реального товару
- B. ф'ючерсні
- C. опціонні
- D. комплексні

9. Вищим органом управління біржею є

- A. загальні збори членів біржі
- B. біржовий комітет
- C. біржовий арбітраж
- D. ревізійна комісія

10. Біржовий комітет виконує наступні функції

- A. внесення змін і правок до Правил біржової торгівлі
- B. заслуховування, оцінювання звіту посадових осіб біржі, наприклад виконавчого директора
- C. підготовка пропозицій щодо прийому у члени біржі або виключення з них
- D. всі відповіді вірні

3. Підготовка до розгляду ситуаційних завдань

4. Виконання самостійної роботи

Підготовка презентації доповідей про діяльність певної біржі (за однією з класифікаційних ознак на вибір здобувача).

Список рекомендованої літератури

1. Закон України «Про товарну біржу» № 1956-12 від 10.12.91 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1956-12>
2. Закон України “Про цінні папери і фондову біржу”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
3. Дикань В. Л., Назаренко І. Л., Пługина Ю. А. Біржова діяльність: Підручник / За ред. В. Л. Диканя. Харків: УкрДУЗТ, 2017. 282 с.
4. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навч. посібник. 2-ге вид., доп. К.: Магнолія плюс, 2003. 359 с.

5. Основи біржової діяльності: навчальний посібник / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодкого]. К.: ЦП Компринт, 2017. 450 с.
6. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. 2-ге вид. змін. й доп. Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. 632 с.
7. Біржова справа : практикум / Т. К. Мещерякова, В. О. Козловський, О. Й. Лесько. Вінниця : ВНТУ, 2010. 78 с.
8. Згурська О. М. Фундаментальні тренди розвитку світової біржової торгівлі / О. М. Згурська, Т. В. Сьомкіна, І. В. Гужавіна // Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 24. С. 5-9.
9. Кухарець В. В. Тенденції розвитку біржового ринку в умовах глобалізації світової економіки / В. В. Кухарець, О. Г. Булуй, Л. М. Левківська. // Ефективна економіка. 2021. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_4_36
10. Науменко Н. С. Сучасні тренди електронної біржової торгівлі: перспективи та вектори розвитку автоматизації/ Н. С. Науменко, В. Ю. Хірова // Причорноморські економічні студії. - 2019. Вип. 48(1). С. 41-45. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_48\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_48(1)_9)
11. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.
12. Правила діяльності бірж (за офіційними сайтами світових та вітчизняних бірж).

Тема 3 Регулювання біржової діяльності

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Розв'язати тестові завдання.

1. Метою регулювання біржової діяльності є

- A. забезпечення стабільності, збалансованості й ефективності біржового ринку
- B. визначення підпорядкованості діяльності біржі власним нормативним документам
- C. економія державних коштів, скорочення апарата управління біржовим ринком
- D. вірна відповідь відсутня

2. Правове забезпечення біржової діяльності - це

- A. законодавчі акти, постанови, укази та інші правові документи органів управління
- B. інструкції, нормативи, норми, методичні вказівки й роз'яснення, а також правила, які затверджуються з організаціями - професійними учасниками біржового ринку
- C. різна економічна, комерційна, фінансова та інша інформація
- D. правильна відповідь відсутня

3. Регулювання, що підпорядкованість діяльності біржі нормативним актам держави, інших організацій, міжнародним угодам, - це

- A. внутрішнє
- B. зовнішнє
- C. державне
- D. саморегулювання

4. Державне регулювання включає

- A. розробку й реалізацію спеціальних нормативно - правових актів
- B. створення стандартів, тобто набору обов'язкових вимог до учасників біржового ринку
- C. регламентацію основних процедур і державний контроль за дотриманням чинного законодавства з боку учасників ринку
- D. всі відповіді вірні

5. Пряме регулювання біржової діяльності НЕ передбачає

- A. створення єдиної правової бази функціонування бірж
- B. реєстрація учасників ринку
- C. ліцензування професійної діяльності на біржовому ринку
- D. встановлення системи оподаткування біржової діяльності

6. Модель регулювання біржової діяльності, що передбачає самоорганізоване співтовариство професійних посередників з переважаючим внутрібіржовим регулюванням. Відповідний державний орган виконує спостережні та дорадчі функції, займається загальнонаціональною координацією біржових ринків та проводить юридичну експертизу біржової документації

- A. американська
- B. англійська
- C. французька
- D. українська

7. Згідно вітчизняного законодавства товарна біржа зобов'язана

- A. створювати умови для проведення біржової торгівлі, регулювати біржові операції

- В. регулювати ціни на товари, що допускаються до обороту на біржі
- С. надавати членам і відвідувачам біржі організаційні, інформаційні та інші послуги
- Д. всі відповіді вірні

8. Кожна біржа розробляє певні внутрібіржові нормативні акти, що є основою її діяльності

- А. Установчий договір
- В. Статут
- С. Правила торгівлі
- Д. всі відповіді вірні

9. Статут біржі включає

- А. розмір, порядок створення й зміни статутного капіталу та фондів біржі, прибуток біржі та його розподіл
- В. права й обов'язки членів біржі;
- С. управління біржею; облік і звітність біржі
- Д. всі відповіді вірні

10. В Установчому договорі біржі перераховано

- А. склад її засновників, їх права і обов'язки,
- В. визначено мету створення біржі
- С. первісний розмір статутного фонду, поділ його на секції і порядок розподілу їх між учасниками
- Д. всі відповіді вірні

3. Підготовка до розгляду ситуаційних завдань

Список рекомендованої літератури

1. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Закон України «Про товарну біржу» № 1956-12 від 10.12.91 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1956-12>
3. Закон України “Про цінні папери і фондову біржу”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
4. Закон України “Про державне регулювання цінних паперів в Україні”
5. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 № 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
6. Дикань В. Л., Назаренко І. Л., Плугіна Ю. А. Біржова діяльність: Підручник / За ред. В. Л. Диканя. Харків: УкрДУЗТ, 2017. 282 с.
7. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикum: Навч. посібник. 2-ге вид., доп. К.: Магнолія плюс, 2003. 359 с.
8. Основи біржової діяльності: навчальний посібник / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодкого]. К.: ЦП Компринт, 2017. 450 с.

9. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. 2-ге вид. змін. й доп. Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. 632 с.
10. Біржова справа : практикум / Т. К. Мещерякова, В. О. Козловський, О. Й. Лесько. Вінниця : ВНТУ, 2010. 78 с.
11. Згурська О. М. Фундаментальні тренди розвитку світової біржової торгівлі / О. М. Згурська, Т. В. Сьомкіна, І. В. Гужавіна // Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 24. С. 5-9.
12. Кухарець В. В. Тенденції розвитку біржового ринку в умовах глобалізації світової економіки / В. В. Кухарець, О. Г. Булуй, Л. М. Левківська. // Ефективна економіка. 2021. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_4_36
13. Науменко Н. С. Сучасні тренди електронної біржової торгівлі: перспективи та вектори розвитку автоматизації/ Н. С. Науменко, В. Ю. Хірова // Причорноморські економічні студії. - 2019. Вип. 48(1). С. 41-45. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_48\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_48(1)_9)
14. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.
15. Подсоха А. С. Методичні підходи до оцінки використання торгових стратегій на товарному біржовому ринку / А. С. Подсоха // Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2020. № 1. С. 11-16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie_2020_1_4
16. Правила діяльності бірж (за офіційними сайтами світових та вітчизняних бірж).

Тема 4 Технологія біржової торгівлі

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Розв'язати тестові завдання.

1. Організація біржових торгів та їх ефективність залежить від чинників

- A. спеціалізації біржі
- B. характеристики біржового товару
- C. технології і механізму ведення торгів
- D. всі відповіді вірні

2. Біржові торги за формою організації - це

- A. простий, заочний (або «натемну»), подвійний аукціон
- B. за дорученням, самостійні біржові операції
- C. постійні й у вигляді сесій, контактні та безконтактні
- D. правильна відповідь відсутня

3. Голландський аукціон організовано за принципом

- A. «від більшої ціни до меншої»
- B. «від меншої ціни до більшої»
- C. найбільшої ціни з цін, які запропоновані покупцями одночасно
- D. правильна відповідь відсутня

4. Якщо на біржі продається товар, що користується високим попитом, то використовується

- A. англійський аукціон
- B. голландський аукціон
- C. подвійний аукціон
- D. заочний аукціон

5. Під час цього аукціону за наявності конкуренції покупців ціна послідовно зростає крок за кроком

- A. англійський аукціон
- B. голландський аукціон
- C. подвійний аукціон
- D. заочний аукціон

6. Заочний аукціон організовано за принципом

- A. «від більшої ціни до меншої»
- B. «від меншої ціни до більшої»
- C. найбільшої ціни з цін, які запропоновані покупцями одночасно
- D. правильна відповідь відсутня

7. При даному аукціоні брокери збираються біля маклера, який веде торги і тільки оголошує товар, а потім проводиться самостійний торг - вигукують ціни (котирування) і відшукують контрагента

- A. безперевний
- B. заочний
- C. подвійний
- D. правильна відповідь відсутня

8. Біржова «яма» – це

- A. місце торгівлі в операційній залі
- B. місце розрахунків
- C. місце реєстрації біржових угод
- D. місце отримання інформації

9. Біржова сесія – це

- A. місце торгівлі в операційній залі
- B. час торгівлі, протягом якого учасники біржових торгів мають право укласти угоди
- C. місце реєстрації біржових угод
- D. місце отримання інформації

10. Технологія проведення біржових торгів характеризуються такими операціями

- A. підготовка біржових торгів, узгодження умов угоди між брокером - продавцем і брокером покупцем, укладання біржової угоди у процесі біржового торгу
- B. оформлення та реєстрація біржової угоди, біржового контракту і розрахунок з біржею
- C. розрахунок клієнта із брокером за здійснення біржової угоди
- D. всі відповіді вірні

Список рекомендованої літератури

1. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Закон України «Про товарну біржу» № 1956-12 від 10.12.91 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1956-12>
3. Закон України “Про цінні папери і фондову біржу”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
4. Закон України “Про державне регулювання цінних паперів в Україні”
5. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 № 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
6. Дикань В. Л., Назаренко І. Л., Плугіна Ю. А. Біржова діяльність: Підручник / За ред. В. Л. Диканя. Харків: УкрДУЗТ, 2017. 282 с.
7. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навч. посібник. 2-ге вид., доп. К.: Магнолія плюс, 2003. 359 с.
8. Основи біржової діяльності: навчальний посібник / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодкого]. К.: ЦП Компринт, 2017. 450 с.
9. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. 2-ге вид. змін. й доп. Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. 632 с.
10. Біржова справа : практикум / Т. К. Мещерякова, В. О. Козловський, О. Й. Лесько. Вінниця : ВНТУ, 2010. 78 с.
11. Згурська О. М. Фундаментальні тренди розвитку світової біржової торгівлі / О. М. Згурська, Т. В. Сьомкіна, І. В. Гужавіна // Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 24. С. 5-9.
12. Кухарець В. В. Тенденції розвитку біржового ринку в умовах глобалізації світової економіки / В. В. Кухарець, О. Г. Булуй, Л. М.

- Левківська. // Ефективна економіка. 2021. № 4.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_4_36
13. Науменко Н. С. Сучасні тренди електронної біржової торгівлі: перспективи та вектори розвитку автоматизації/ Н. С. Науменко, В. Ю. Хірова // Причорноморські економічні студії. - 2019. Вип. 48(1). С. 41-45. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_48\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_48(1)_9)
14. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.
15. Подсоха А. С. Методичні підходи до оцінки використання торгових стратегій на товарному біржовому ринку / А. С. Подсоха // Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2020. № 1. С. 11-16.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie_2020_1_4
16. Правила діяльності бірж (за офіційними сайтами світових та вітчизняних бірж).

Тема 5 Біржові активи

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Розв'язати тестові завдання.

1. Біржовим товаром є

- A. об'єкти нерухомості
- B. масовий товар, який виробляють у досить великій кількості
- C. об'єкти інтелектуальної власності
- D. товари, що відповідають затвердженим біржовим вимогам

2. Не вилучений з обігу біржовий актив певного класу і якості (якісних характеристик) або стандартний договір чи інший контракт, що гарантує право на використання цього активу і допущений у встановленому порядку до біржових торгів – це

- A. біржовий товар
- B. біржовий ринок
- C. фізичний актив
- D. правильна відповідь відсутня

3. Масовість як вимога до біржових товарів полягає

- A. у відповідності встановленим вимогам щодо якості, маркування, розмірів партії та інших параметрів
- B. ціни на товар устанавлюються відповідно до попиту та пропозиції в результаті конкуренції
- C. сукупності характеристик об'єкта, покликаних задовольнити встановлені і передбачені потреби
- D. у великому обсязі його випуску, значною кількістю виробників і призначенням для широкого споживання

4. Біржові товари НЕ повинні відповідати наступним вимогам:

- A. повинні бути масовими;
- B. повинні бути стандартні і взаємозамінні
- C. повинні бути антикваріатом
- D. повинні бути з вільними цінами

5. Основними видами біржових активів є

- A. зернові, космічна техніка, живі тварини і м'ясо
- B. сировина та продовольчі товари
- C. речові, фінансові інструменти, іноземна валюта
- D. дорогоцінні та кольорові метали

6. У сучасній світовій біржовій торгівлі переважаючою стала торгівля такими активами

- A. фінансовими інструментами
- B. реальними товарами
- C. аграрною продукцією
- D. енергоресурсами

7. До виду біржових товарів «фінансові інструменти» відносять

- A. акції, фондові індекси провідних бірж, відсоткові ставки
- B. американський, австралійський та канадський долар, британський фунт, євро, японська ієна
- C. золото, срібло, платина, паладій, алюміній, цинк
- D. свопи валютно-відсоткові, золотовалютні, опціон кванто

8. Стандартизація як вимога до біржових товарів полягає

- A. у відповідності встановленим вимогам щодо якості, маркування, розмірів партії та інших параметрів
- B. ціни на товар устанавлюються відповідно до попиту та пропозиції в результаті конкуренції
- C. сукупності характеристик об'єкта, покликаних задовольнити встановлені і передбачені потреби
- D. у великому обсязі його випуску, значною кількістю виробників і призначенням для широкого споживання

9. Основні класифікаційні ознаки стандартизованого біржового активу

- A. якісна стандартизація
- B. кількісна стандартизація партій однотипного товару
- C. цінова «стандартизація»
- D. всі відповіді вірні

10. Якісна стандартизація біржового активу

- A. забезпечує зіставленість сортів і типів товару відповідно базисного сорту визначення
- B. дозволяє здійснювати їх зіставленість за обсягами
- C. призводить до встановлення реальної ринкової ціни за мінімізації впливу монополії на біржовій «долівці»
- D. дозволяє визначити асортимент біржових товарів

3. Підготовка до розгляду ситуаційних завдань

Список рекомендованої літератури

1. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Закон України «Про товарну біржу» № 1956-12 від 10.12.91 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1956-12>
3. Закон України “Про цінні папери і фондову біржу”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
4. Закон України “Про державне регулювання цінних паперів в Україні”
5. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 № 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
6. Дикань В. Л., Назаренко І. Л., Плугіна Ю. А. Біржова діяльність: Підручник / За ред. В. Л. Диканя. Харків: УкрДУЗТ, 2017. 282 с.
7. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навч. посібник. 2-ге вид., доп. К.: Магнолія плюс, 2003. 359 с.
8. Основи біржової діяльності: навчальний посібник / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодкого]. К.: ЦП Компринт, 2017. 450 с.
9. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. 2-ге вид. змін. й доп. Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. 632 с.
10. Біржова справа : практикум / Т. К. Мещерякова, В. О. Козловський, О. Й. Лесько. Вінниця : ВНТУ, 2010. 78 с.
11. Жарун О. В. Організація ф'ючерсної біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією в Україні / О. В. Жарун, М. А. Коротеев, О. А. Непочатенко, О. С. Тупчий // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. 2021. Вип. 3. С. 92-103. URL.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rmegt_2021_3_9

12. Згурська О. М. Фундаментальні тренди розвитку світової біржової торгівлі / О. М. Згурська, Т. В. Сьомкіна, І. В. Гужавіна // Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 24. С. 5-9.
13. Кухарець В. В. Тенденції розвитку біржового ринку в умовах глобалізації світової економіки / В. В. Кухарець, О. Г. Булуй, Л. М. Левківська. // Ефективна економіка. 2021. № 4.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_4_36
14. Подсоха А. С. Методичні підходи до оцінки використання торгових стратегій на товарному біржовому ринку / А. С. Подсоха // Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2020. № 1. С. 11-16.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie_2020_1_4

Тема 6 Котирування цін на біржові товари

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань, перевірка завдань для самостійного виконання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Розв'язати тестові завдання.

1. Ціна, що вказана учасником біржових торгів у заявці на продаж, а також підтверджена під час торгів, - це

- A. ціна продавця
- B. ціна покупця
- C. котирувальна ціна
- D. ціна біржової угоди

2. Ціна, зафіксована біржовим маклером під час біржових торгів на конкретну позицію товару, - це

- A. ціна продавця
- B. ціна покупця
- C. котирувальна ціна
- D. ціна біржової угоди

3. Котирування, що проводиться після кожного біржового торгу на визначені групи товарів стандартної якості з єдиним базисом поставки

- A. офіційне
- B. довідкове
- C. рівноважне

D. правильна відповідь відсутня

4. Вартість ф'ючерсних контрактів визначається такими основними факторами, як:

- A. ціни активів на спотовому ринку
- B. терміни дії ф'ючерсних контрактів, відсоткові ставки
- C. витрати, пов'язані з володінням активів
- D. всі відповіді вірні

5. До постійних факторів впливу на ф'ючерсне ціноутворення НЕ відносять

- A. ціна на спотовому ринку
- B. терміни дії ф'ючерсних контрактів
- C. відсоткові ставки
- D. локальна наявна ціна

6. До чинників, які регулюють функції пропозиції на біржові товари залежно від ціни, відносять

- A. рівень витрат на виробництво
- B. зміни рівнів біржових цін на інші, поєднані з ними товари фізико-хімічних властивостей,
- C. кількості продавців на біржі, темпів інфляції
- D. всі відповіді вірні

7. До чинників, що зумовлюють зміну попиту на біржові товари, не відносять

- A. рівень цін на взаємозамінні товари
- B. кількість покупців на біржі
- C. реальні доходи споживачів
- D. відсоткові ставки

8. Ефект Кінга – це

- A. вплив надлишкової пропозиції на формування цін
- B. вплив недостатньої пропозиції на формування цін
- C. вплив надлишкового попиту на формування цін
- D. правильна відповідь відсутня

9. Вид аналізу, що передбачає дослідження динаміки показників ринку при допомозі графічних методів для прогнозування майбутніх напрямів їх руху

- A. технічний
- B. фундаментальний
- C. економічний
- D. правильна відповідь відсутня

3. Підготовка до розгляду ситуаційних завдань
4. Завдання для самостійного виконання.

Список рекомендованої літератури

1. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Закон України «Про товарну біржу» № 1956-12 від 10.12.91 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1956-12>
3. Закон України “Про цінні папери і фондову біржу”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
4. Закон України “Про державне регулювання цінних паперів в Україні”
5. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 № 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
6. Дикань В. Л., Назаренко І. Л., Плугіна Ю. А. Біржова діяльність: Підручник / За ред. В. Л. Диканя. Харків: УкрДУЗТ, 2017. 282 с.
7. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навч. посібник. 2-ге вид., доп. К.: Магнолія плюс, 2003. 359 с.
8. Основи біржової діяльності: навчальний посібник / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодкого]. К.: ЦП Компринт, 2017. 450 с.
9. Біржова справа : практикум / Т. К. Мещерякова, В. О. Козловський, О. Й. Лесько. Вінниця : ВНТУ, 2010. 78 с.
10. Кухарець В. В. Тенденції розвитку біржового ринку в умовах глобалізації світової економіки / В. В. Кухарець, О. Г. Булуй, Л. М. Левківська. // Ефективна економіка. 2021. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_4_36
11. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Біржова справа». асист. Ю. С. Прудіус. Харків, 2019. 22 с.
12. Методичні вказівки до проведення практичних занять, самостійного вивчення та виконання розрахункової роботи з дисципліни «Біржова діяльність» (для студентів заочної форми навчання спеціальності 8.03050901 «Облік і аудит») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Г. І. Кизилов, Ю. О. Каменська. Х.: ХНАМГ, 2012. 46 с.
13. Подсоха А. С. Методичні підходи до оцінки використання торгових стратегій на товарному біржовому ринку / А. С. Подсоха // Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2020. № 1. С. 11-16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie_2020_1_4

Тема 7 Біржові цінові стратегії

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв’язання практичних завдань, перевірка самостійної роботи.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Розв'язати тестові завдання.

1. Ситуація, коли пропозиція відстає від попиту, а ціни на реальний товар (спотові ціни) вищі за котирування з ф'ючерсних угод,

- A. беквардейшн
- B. форвардейшн
- C. інвардейшн
- D. правильна відповідь відсутня

2. Ситуація, коли пропозиція товару повністю задовольняє попит, при якому котирування з ф'ючерсних угод перевищують ціни реального товару, а ціни на довгострокові поставки вищі за ближні

- A. беквардейшн
- B. форвардейшн
- C. інвардейшн
- D. правильна відповідь відсутня

3. Фактори впливу на цінові стратегії учасників біржового ринку

- A. максимізація прибутку від біржових угод
- B. розширення частки ри ринку
- C. входження на біржу з високим ступенем конкуренції
- D. всі відповіді вірні

4. Цінова політика продавців на біржовому ринку «Ціновий образ» передбачає

- A. розширення обсягів та зниження ціни
- B. створення уявлення, що товар має нижчу ціну за конкурентів
- C. продаж товару за нижчою ціною, ніж в інших учасників
- D. продаж всього асортименту товарів за однаковим рівнем прибутку

5. Цінова політика продавців на біржовому ринку «Зняття вершків» передбачає

- A. розширення обсягів та зниження ціни
- B. створення уявлення, що товар має нижчу ціну за конкурентів
- C. продаж нового товару на монопольному ринку за завищеною ціною
- D. продаж всього асортименту товарів за однаковим рівнем прибутку

6. Цінова політика продавців на біржовому ринку «Проникнення на біржу» передбачає

- A. розширення обсягів та зниження ціни
- B. створення уявлення, що товар має нижчу ціну за конкурентів
- C. продаж товару за нижчою ціною, ніж в інших учасників
- D. продаж всього асортименту товарів за однаковим рівнем прибутку

7. Цінова політика продавців на біржовому ринку «Ціновий лідер» передбачає

- A. продаж товару за нижчою ціною, ніж в інших учасників
- B. впливає на формування рівня ціни, усуваючи конкурентів
- C. продаж нового товару на монопольному ринку за завищеною ціною
- D. продаж всього асортименту товарів за однаковим рівнем прибутку

8. Цінова політика продавців на біржовому ринку «Середні витрати плюс прибуток» передбачає

- A. продаж товару за нижчою ціною, ніж в інших учасників
- B. впливає на формування рівня ціни, усуваючи конкурентів
- C. продаж нового товару на монопольному ринку за завищеною ціною
- D. продаж всього асортименту товарів за однаковим рівнем прибутку

3. Підготовка до розгляду ситуаційних завдань

4. Виконання самостійної роботи

На ринку певного товару (назву товару та ціни на нього, спосіб котирування та одиниці контракту вибрати за номером варіанта з табл. 11) ціни за угодами спот складають S , а на строковому ринку з поставкою в майбутньому - F . Як називається така ситуація співвідношення цін? Якою буде стратегія поведінки біржовика і якими можуть бути результати його дій, якщо на момент поставки ціни на ринку спот складатимуть: 1) S ; 2) S' ; 3) S'' ? [11]

Таблиця 11 – Вихідна інформація

Варіант	Товар	Котирування	Ціна S	Ціна		Ціна S''	Одиниця контракту
				F	S'		
1	Пшениця	Центів/бушель	300,25	330,3	350,5	280	5000
2			350,5	320,25	360,25	300	бушелів
3	Какао-боби	Дол./т	1000	900	1200	850	10 т
4			1000	1200	1400	900	
5	Золото	Дол./тр. унцію	895	890	900	885	100 тр. унцій
6			900	910	920	880	
7	Бавовна	Центів/фунт	55	53	63	51	50000 фунтів
8			45	40	50	32	
9	Кукурудза	Центів/бушель	270,25	265,75	275,5	255,25	5000 бушелів
10			260,25	270,75	273	250,75	

Список рекомендованої літератури

1. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Закон України «Про товарну біржу» № 1956-12 від 10.12.91 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1956-12>
3. Закон України “Про цінні папери і фондову біржу”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
4. Закон України “Про державне регулювання цінних паперів в Україні”
5. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 № 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
6. Дикань В. Л., Назаренко І. Л., Плугіна Ю. А. Біржова діяльність: Підручник / За ред. В. Л. Диканя. Харків: УкрДУЗТ, 2017. 282 с.
7. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навч. посібник. 2-ге вид., доп. К.: Магнолія плюс, 2003. 359 с.
8. Основи біржової діяльності: навчальний посібник / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодкого]. К.: ЦП Компринт, 2017. 450 с.
9. Біржова справа : практикум / Т. К. Мещерякова, В. О. Козловський, О. Й. Лесько. Вінниця : ВНТУ, 2010. 78 с.
10. Кухарець В. В. Тенденції розвитку біржового ринку в умовах глобалізації світової економіки / В. В. Кухарець, О. Г. Булуй, Л. М. Левківська. // Ефективна економіка. 2021. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_4_36
11. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Біржова справа». асист. Ю. С. Прудіус. Харків, 2019. 22 с.
12. Методичні вказівки до проведення практичних занять, самостійного вивчення та виконання розрахункової роботи з дисципліни «Біржова діяльність» (для студентів заочної форми навчання спеціальності 8.03050901 «Облік і аудит») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Г. І. Кизилов, Ю. О. Каменська. Х.: ХНАМГ, 2012. 46 с.
13. Подсоха А. С. Методичні підходи до оцінки використання торгових стратегій на товарному біржовому ринку / А. С. Подсоха // Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2020. № 1. С. 11-16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie_2020_1_4

Тема 8 Види біржових угод

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв’язання практичних завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Розв'язати тестові завдання.

1. Правовий аспект біржової угоди

- A. встановлює права і обов'язки сторін угоди і їхню матеріальну відповідальність
- B. вказує на мету угоди, її ефективність і ризик, які необхідно врахувати при укладанні угоди
- C. вказує на порядок дій і перераховує документи, які необхідні для укладання угоди
- D. відображує суспільне ставлення до угоди, рівень довіри до угоди з біржовим товаром

2. Основні умови змісту біржової угоди

- A. місцезнаходження товару
- B. вид контракту (спот, форвард, ф'ючерс)
- C. об'єкт угоди, його якість, обсяг угоди, ціна і форма оплати за куплений товар
- D. всі відповіді вірні

3. Встановлення порядку дій і відображення їх у документах, які необхідні для укладання угоди відображає зміст

- A. етичної сторони біржової угоди
- B. правової сторони біржової угоди
- C. організаційної сторони біржової угоди
- D. економічної сторони біржової угоди

4. Умови біржової угоди, які є комерційною таємницею

- A. ціна товару
- B. строк виконання
- C. розподіл витрат із транспортування, зберігання й страхування товару;
- D. найменування та кількість товару

5. Біржовими визнаються угоди, що відповідають наступним критеріям

- A. угода являє собою купівлю-продаж, постачання і обмін товарів, допущених до обігу на даній біржі (включена в „біржовий товар”)
- B. учасники угоди є членами біржі
- C. угода зареєстрована не пізніше наступного за здійсненням угоди дня
- D. всі відповіді вірні

6. Залежно від організації укладання угод вирізняють такі біржові угоди

- A. біржові, позабіржові
- B. оптові, роздрібні
- C. затверджені, незатверджені
- D. прямі, через посередника

7. Залежно від термінів поставки угоди з реальним товаром поділяються на

- A. кеш-угоди (або спот) і на форвард-угоди
- B. бартерні, з умовою, за заставою
- C. опціони
- D. ф'ючерсні

8. Ознаками угоди на наявний товар НЕ є

- A. товар перебуває під час торгу на території біржі, на складах;
- B. товар очікується до прибуття на біржу в день торгу або до закінчення біржового торгу;
- C. об'єктом є контракт на товар протягом певного часу
- D. товар перебуває в дорозі

9. До основних характеристик форвардного контракту можна віднести

- A. купівля або продаж тільки контрактів на товар на майбутній період
- B. непереуступний вид зобов'язань
- C. сторонами контракту є знеособлені партнери
- D. обсяг поставки стандартизований біржею

10. Різновидами угод з премією є

- A. подвійні
- B. кратні
- C. складні
- D. всі відповіді вірні

11. Біржова угода, яка містить умову, відповідно до якої один з учасників здобуває право купівлі або продажу певної цінності за фіксованою ціною протягом установленого періоду, сплачуючи іншому учаснику грошову премію за зобов'язання забезпечення при необхідності реалізації цього права, це:

- A. форвардна угода
- B. ф'ючерсна угода
- C. опціон
- D. угода з реальним товаром

12. Продавець опціону, отримавши від покупця премію, має

- A. зобов'язаний протягом обумовленого опціонним контрактом періоду продати або купити передбачений товар, як би не змінювалися умови біржового ринку
- B. не несе перед ним ніяких зобов'язань, окрім сплати премії
- C. може відмовитись від угоди
- D. правильна відповідь відсутня

13. Опціон "пут" - це

- A. право продати товар або або ф'ючерсний контракт за ціною виконання
- B. право купити товар або або ф'ючерсний контракт за ціною виконання
- C. покупець набуває право за певну додаткову премію продавцеві опціону збільшити в декілька разів партію товару або ф'ючерсних контрактів у майбутній угоді
- D. право продати товар або або ф'ючерсний контракт методом подвійного аукціону

14. Опціон, який дає право, але не зобов'язання купити ф'ючерсний контракт, товар чи нетоварну цінність за даною ціною,- це

- A. опціон з правом купівлі
- B. опціон з правом продажу
- C. подвійний опціон
- D. кратний опціон

15. Комбінація опціону на купівлю і на продаж, що дає можливість його покупцю купити чи продати контракт за відповідною ціною

- A. опціон з правом купівлі
- B. опціон з правом продажу
- C. подвійний опціон
- D. кратний опціон

3. Підготовка до розгляду ситуаційних завдань

Список рекомендованої літератури

1. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Закон України «Про товарну біржу» № 1956-12 від 10.12.91 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1956-12>
3. Закон України “Про цінні папери і фондову біржу”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
4. Закон України “Про державне регулювання цінних паперів в Україні”
5. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 № 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
6. Про затвердження Вимог до договорів, які укладаються під час провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) - діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 641 від 3.11.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0060-21#Text>
7. Дикань В. Л., Назаренко І. Л., Плугіна Ю. А. Біржова діяльність: Підручник / За ред. В. Л. Диканя. Харків: УкрДУЗТ, 2017. 282 с.

8. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навч. посібник. 2-ге вид., доп. К.: Магнолія плюс, 2003. 359 с.
9. Основи біржової діяльності: навчальний посібник / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодкого]. К.: ЦП Компринт, 2017. 450 с.
10. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. 2-ге вид. змін. й доп. Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. 632 с.
11. Біржова справа : практикум / Т. К. Мещерякова, В. О. Козловський, О. Й. Лесько. Вінниця : ВНТУ, 2010. 78 с.
12. Жарун О. В. Організація ф'ючерсної біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією в Україні / О. В. Жарун, М. А. Коротєєв, О. А. Непочатенко, О. С. Тупчий // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. 2021. Вип. 3. С. 92-103. URL.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rmegt_2021_3_9
13. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Біржова справа». асист. Ю. С. Прудіус. Харків, 2019. 22 с.
14. Методичні вказівки до проведення практичних занять, самостійного вивчення та виконання розрахункової роботи з дисципліни «Біржова діяльність» (для студентів заочної форми навчання спеціальності 8.03050901 «Облік і аудит») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Г. І. Кизилов, Ю. О. Каменська. Х.: ХНАМГ, 2012. 46 с.

Тема 9 Сутність та організація брокерської діяльності

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Розв'язати тестові завдання.

1. Брокерська служба може бути організована у формі

- A. окремої юридичної особи
- B. відокремленого підрозділу
- C. внутрішнього підрозділу компанії
- D. всі відповіді вірні

2. Госпрозрахунковий підрозділ підприємства, який займається брокерським посередництвом та діє на підставі свого положення з правом відкриття рахунка в банку – це

- A. брокерська контора
- B. брокерське бюро

- C. брокерська фірма
- D. вірна відповідь відсутня

3. Підприємство з правами юридичної особи, яке створене підприємством-власником - членом біржі та майно і прибуток якого належать підприємству, що його створило (власнику)

- A. брокерська контора
- B. брокерське бюро
- C. брокерська фірма
- D. вірна відповідь відсутня

4. Брокерські фірми створюються:

- A. членом біржі
- B. державою
- C. згідно із законодавством
- D. членами-засновниками біржі, які внесли при її організації свій пайовий (акціонерний) внесок, або юридичними особами, які купили брокерське місце тимчасово чи за акціонерним принципом

5. Функції брокерської фірми (контори)

- A. укладання за дорученням замовника угод на біржі
- B. купівля-продаж товару, контрактів, товарообмінних операцій, цінних паперів
- C. надання клієнтам консультацій з питань біржової і маркетингової діяльності, збір необхідної комерційної інформації
- D. всі відповіді вірні

6. До основних завдань брокерської фірми НЕ відносять

- A. прийом, передача і виконання вказівок щодо біржових операцій
- B. внесення депозиту і маржі в розрахункову палату
- C. ведення рахунків і складання звітності, надання інформації про кон'юнктуру ринку
- D. хеджування ризиків

7. Прибуток брокерських контор формується за рахунок

- A. комісійних процентів від суми угод, укладених за дорученнями клієнтів
- B. суми коштів, що надійшли за брокерські місця
- C. за рахунок застави
- D. вірна відповідь відсутня

8. Договір на брокерське обслуговування укладається між

- A. брокером і біржею
- B. брокерською конторою і підприємством, підприємцем (юридичною або

- фізичною особою), які бажають продавати або купувати товари через біржу чи конкретну брокерську фірму (контору)
- C. біржею та представником клієнта
 - D. немає правильної відповіді

9. Договір-доручення – це угода, в якій брокер виступає

- A. від власного імені
- B. від власного імені й за власні кошти
- C. від імені й за кошти клієнта
- D. від власного імені й за кошти клієнтів

10. Угода, що укладається між клієнтом і брокерською фірмою (конторою) на здійснення конкретної угоди купівлі-продажу товару на біржі – це:

- A. угода на брокерське обслуговування;
- B. угода-доручення клієнта брокерської фірми
- C. звіт брокера
- D. правильна відповідь відсутня

11. Угода, в якій міститься інформація про виконану роботу брокерською фірмою відповідно до укладеної з клієнтом угоди-доручення

- A. угода на брокерське обслуговування;
- B. угода-доручення клієнта брокерської фірми
- C. звіт брокера
- D. правильна відповідь відсутня

12. Вид доручення брокеру, за яким угода на біржі повинна бути виконана точно за зазначеною ціною або відкладена до встановлення цієї ціни на біржі має назву

- A. стіп-розпорядження брокерові з обмеженням ціни
- B. розширене стіп-розпорядження про покупку
- C. наказ брокерові із вказівкою інтервалу часу
- D. наказ брокерові про обмеження ціни

Список рекомендованої літератури

1. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Закон України «Про товарну біржу» № 1956-12 від 10.12.91 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1956-12>
3. Закон України “Про цінні папери і фондову біржу”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
4. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 № 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

5. Про затвердження Вимог до договорів, які укладаються під час провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) - діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 641 від 3.11.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0060-21#Text>
6. Дикань В. Л., Назаренко І. Л., Плугіна Ю. А. Біржова діяльність: Підручник / За ред. В. Л. Диканя. Харків: УкрДУЗТ, 2017. 282 с.
7. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навч. посібник. 2-ге вид., доп. К.: Магнолія плюс, 2003. 359 с.
8. Основи біржової діяльності: навчальний посібник / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодкого]. К.: ЦП Компринт, 2017. 450 с.
9. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. 2-ге вид. змін. й доп. Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. 632 с.
10. Біржова справа : практикум / Т. К. Мещерякова, В. О. Козловський, О. Й. Лесько. Вінниця : ВНТУ, 2010. 78 с.

Тема 10 Економічна оцінка брокерської діяльності

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацювати питання:
 - 1) Брокерська діяльність на Україні та світі.
3. Розв'язати тестові завдання.

1. Потреба в початковому капіталі брокерської фірми розраховується за наступними показниками

- A. вартість придбання брокерського місця
- B. витрати на придбання у власність споруди та приміщень для здійснення поточної брокерської діяльності
- C. вартість придбання обладнання та машин
- D. всі відповіді вірні

2. До доходів брокерської фірми НЕ відносять

- A. доходи від операційної діяльності

- В. доходи від посередницької діяльності
- С. доходи від передавання майні чи брокерських місць
- Д. доходи від реалізації продукції, надання робіт

3. Показник, який визначається як відношення величини одержаного сумарного прибутку за укладеними брокерською фірмою угодами до величини усіх видів витрат, пов'язаних з укладанням контракту (від заявки клієнта до оформлення та реєстрації угоди після її укладання) – це

- А. рівень економічної ефективності брокерської діяльності
- В. обсяг прибутку на вкладений капітал
- С. рівень рентабельності брокерських операцій
- Д. обсяг прибутку на одного брокера

4. Основний узагальнюючий показник оцінки брокерської діяльності. Дає змогу оцінити, наскільки ефективно використовується капітал у брокерській діяльності

- А. рівень економічної ефективності брокерської діяльності
- В. обсяг прибутку на вкладений капітал
- С. рівень рентабельності брокерських операцій
- Д. обсяг прибутку на одного брокера

5. Показник, що дає змогу порівняти рівень ефективності діяльності брокерів у часі і в порівнянні з іншими брокерськими фірмами

- А. рівень економічної ефективності брокерської діяльності
- В. обсяг прибутку на вкладений капітал
- С. рівень рентабельності брокерських операцій
- Д. обсяг прибутку на одного брокера

6. Показник, визначається як як процентне співвідношення між сумою прибутку від укладеної угоди до сумарної вартості даної угоди

- А. рівень економічної ефективності брокерської діяльності
- В. обсяг прибутку на вкладений капітал
- С. рівень рентабельності брокерських операцій
- Д. обсяг прибутку на одного брокера

3. Підготовка до розгляду ситуаційних завдань

Список рекомендованої літератури

1. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Закон України «Про товарну біржу» № 1956-12 від 10.12.91 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1956-12>

3. Закон України “Про цінні папери і фондову біржу”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
4. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 № 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
5. Про затвердження Вимог до договорів, які укладаються під час провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) - діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 641 від 3.11.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0060-21#Text>
6. Дикань В. Л., Назаренко І. Л., Плугіна Ю. А. Біржова діяльність: Підручник / За ред. В. Л. Диканя. Харків: УкрДУЗТ, 2017. 282 с.
7. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навч. посібник. 2-ге вид., доп. К.: Магнолія плюс, 2003. 359 с.
8. Основи біржової діяльності: навчальний посібник / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодкого]. К.: ЦП Компрінт, 2017. 450 с.
9. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. 2-ге вид. змін. й доп. Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. 632 с.
10. Біржова справа : практикум / Т. К. Мещерякова, В. О. Козловський, О. Й. Лесько. Вінниця : ВНТУ, 2010. 78 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ОСНОВИ БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РИНКУ СТРОКОВИХ УГОД

Тема 11 Технології ф'ючерсної торгівлі

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Основними факторами виникнення ф'ючерсній торгівлі

- A. зниження ризиків несприятливих коливань цін на обіг капіталу;
- B. здешевлення кредитних ресурсів
- C. зниження витрат торгового обігу
- D. всі відповіді вірні

2. Ф'ючерсні ринки – це

- A. ринки форвардних цін
- B. ринки спотових цін
- C. ринки майбутніх цін
- D. ринки валют

3. Основні функції ф'ючерсного ринку

- A. перенесення ризику з учасників, які не бажають нести його, на тих, хто прагне,
- B. підвищення стабільності цін та визначення ціни
- C. доступність і відкритість інформації для всіх учасників ринку
- D. всі відповіді вірні

4. Юридично зафіксоване зобов'язання доставити у зазначене місце товар стандартної кількості і якості за ціною, узгодженою в торговельній ямі чи кільці біржі протягом часу, зазначеного в контракті

- A. ф'ючерсний контракт
- B. форвардний контракт
- C. спот-угоді
- D. опціон

5. Стандартна, встановлена біржею кількість товару за ф'ючерсом – це

- A. одиниця контракту

- B. котирувальна ціна
- C. тік
- D. пункт

6. Більшість фізичних товарів котируються в центах і сотих долях центів – це

- A. одиниця контракту
- B. котирувальна ціна
- C. тік
- D. пункт

7. Мінімальний розмір коливання ціни кожного ф'ючерсного контракту, який встановлюється відповідною біржею

- A. одиниця контракту
- B. котирувальна ціна
- C. тік
- D. пункт

8. Маржа у ф'ючерській торгівлі виступає в якості

- A. гарантійного депозиту
- B. платежу за вартість контракту
- C. покриття збитків що виникли учасників операції
- D. виплати комісійних

9. Початкова маржа – це

- A. депозит, що вноситься під час відкриття ф'ючерсної позиції
- B. переказ грошових коштів, що забезпечує відповідність нової вартості контракту після зміни цін
- C. сума грошей, яку мають внести покупці і продавці ф'ючерських контрактів
- D. правильна відповідь відсутня

10. Основними видами ф'ючерсної маржі є

- A. нульова, кінцева,
- B. міжнародна, національна
- C. початкова, варіаційна
- D. правильна відповідь відсутня

11. Розмір початкової маржі, як правило, становить

- A. 2–10% вартості ф'ючерсного контракту
- B. 75% вартості ф'ючерсного контракту
- C. 15-20% вартості ф'ючерсного контракту
- D. правильна відповідь відсутня

12. Варіаційна маржа вноситься

- A. лише готівкою (чеком, переказом)
- B. лише цінними паперами
- C. акредитивом
- D. складським посвідченням

13. Виробники або споживачі товарів, які шукають на ф'ючерсному ринку засобів захисту від цінових змін порівняно з початковими позиціями шляхом тимчасової заміни реального контракту продажу чи купівлі товару на відповідний ф'ючерсний контракт – це

- A. хеджери
- B. спекулянти
- C. торговці «на долівці»
- D. правильна відповідь відсутня

14. Функції розрахункової палати

- A. реєструє результати біржових торгів
- B. визначає заставні суми за укладеними ф'ючерсними контрактами
- C. перераховує суми вигравів і програшів біржових клієнтів за відхилення поточної ціни від контрактної
- D. всі відповіді вірні

15. Засіб одержання прибутку в процесі біржової ф'ючерсної торгівлі, що базується на відмінностях у динаміці цін ф'ючерсних контрактів у часі, просторі і на різні види товарів – це

- A. хеджування
- B. біржова спекуляція
- C. кліринг
- D. страхування

3. Підготовка до розгляду ситуаційних завдань

Список рекомендованої літератури

1. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Закон України «Про товарну біржу» № 1956-12 від 10.12.91 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1956-12>
3. Дикань В. Л., Назаренко І. Л., Плугіна Ю. А. Біржова діяльність: Підручник / За ред. В. Л. Диканя. Харків: УкрДУЗТ, 2017. 282 с.
4. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навч. посібник. 2-ге вид., доп. К.: Магнолія плюс, 2003. 359 с.
5. Основи біржової діяльності: навчальний посібник / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодкого]. К.: ЦП Компринт, 2017. 450 с.

6. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. 2-ге вид. змін. й доп. Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. 632 с.
7. Біржова справа : практикум / Т. К. Мещерякова, В. О. Козловський, О. Й. Лесько. Вінниця : ВНТУ, 2010. 78 с.
8. Жарун О. В. Організація ф'ючерсної біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією в Україні / О. В. Жарун, М. А. Коротєєв, О. А. Непочатенко, О. С. Тупчій // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. 2021. Вип. 3. С. 92-103. URL.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rmegt_2021_3_9
9. Згурська О. М. Фундаментальні тренди розвитку світової біржової торгівлі / О. М. Згурська, Т. В. Сьомкіна, І. В. Гужавіна // Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 24. С. 5-9.
10. Кухарець В. В. Тенденції розвитку біржового ринку в умовах глобалізації світової економіки / В. В. Кухарець, О. Г. Булуй, Л. М. Левківська. // Ефективна економіка. 2021. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_4_36
11. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Біржова справа». асист. Ю. С. Прудіус. Харків, 2019. 22 с.
12. Методичні вказівки до проведення практичних занять, самостійного вивчення та виконання розрахункової роботи з дисципліни «Біржова діяльність» (для студентів заочної форми навчання спеціальності 8.03050901 «Облік і аудит») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Г. І. Кизилов, Ю. О. Каменська. Х.: ХНАМГ, 2012. 46 с.
13. Методичні вказівки і завдання для самостійної роботи з курсу «Менеджмент ринкових інфраструктур» для студентів напряму 6.030601 «Менеджмент»/Г.Б. Машлій. Тернопіль, ТНТУ. 19 с.
14. Подсоха А. С. Методичні підходи до оцінки використання торгових стратегій на товарному біржовому ринку / А. С. Подсоха // Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2020. № 1. С. 11-16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie_2020_1_4

Тема 12 Ефективність ф'ючерсних угод

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань, перевірка виконання самостійної роботи.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацювати питання:

- 1) Становлення ф'ючерсної торгівлі у біржових центрах світу
- 2) Стан та перспективи ф'ючерсної торгівлі в Україні

3. Розв'яжіть тестові завдання:

1. Функції біржових спекулянтів на ф'ючерсному ринку

- A. прийняття ризиків від хеджерів;
- B. надання можливості для хеджерів вільно входити і виходити з ринку;
- C. репрезентація значної частини попиту та пропозиції на ринку;
- D. всі відповіді вірні

2. Стратегією спекулянтів є

- A. купівля контрактів за низькими цінами і продаж їх за вищими цінами
- B. виграш від різниці цін покупців і продавців
- C. турбота про добробут економіки
- D. підвищення ліквідності ринку

3. Проста операція спекуляції здійснюється

- A. за однією ф'ючерсною позицією
- B. за кількома взаємопов'язаними позиціями
- C. продажем ф'ючерсного контракту
- D. купівлею ф'ючерсного контракту

4. Спекулянтів, що купують ф'ючерсні контракти з метою їх подальшого продажу за вищою ціною, називають

- A. биками
- B. ведмедями
- C. оленями
- D. правильна відповідь відсутня

5. За методом здійснення операцій, за стратегією і практикою торгівлі вирізняють спекулянтів

- A. позиційні, одноденні, скалпери, спредери
- B. джобери, трейдери
- C. великі, дрібні
- D. ті, що використовують фундаментальний аналіз; ті, що використовують технічний аналіз

6. Спекулянти, що ведуть торгівлю в залі винятково у своїх інтересах та використовують найменші коливання цін

- A. позиційні
- B. одноденні
- C. скалпери
- D. спредери

7. Спекулянти, що утримують свою позицію протягом кількох днів, тижнів та навіть місяців та користуються аналізом цін за тривалий період та не реагують на тимчасові коливання

- A. позиційні
- B. одноденні
- C. скалпери
- D. спредери

8. Спекулянти, що використовують різниці цін на різні, але взаємозалежні ф'ючерсні контракти.

- A. позиційні
- B. одноденні
- C. скалпери
- D. спредери

9. Спред, що означає зайняття спекулянтом різних позицій на базовий товар та продукти його переробки, - це

- A. спред товар-похідні
- B. внутрішньоринковий
- C. міжтоварний
- D. міжринковий

10. Спред міжпостачальний, що означає зайняття спекулянтом довгої позиції в одному контрактному та місяці проти короткої в іншому для одного й того самого товару на тій самій біржі, - це

- A. спред товар-похідні
- B. внутрішньоринковий
- C. міжтоварний
- D. міжринковий

11. Спред, який означає зайняття спекулянтом довгої позиції для одного товару, короткої – для іншого, - це

- A. спред товар-похідні
- B. внутрішньоринковий
- C. міжтоварний
- D. міжринковий

3. Підготовка до розгляду ситуаційних завдань

4. Виконання самостійної роботи

Визначити прибуток або збиток для держателя ф'ючерсної позиції за контрактом на товар X (табл. 12), якщо ціни змінюються з P_1 до P_2 .

Таблиця 12 – Вихідна інформація за ф'ючерсними контрактами

Варіант	Товар	Відкрита позиція	Ціна		Спосіб котирування	Одиниця контракт у
			P ₁	P ₂		
1	Пшениця	довга	350	330	Центів/бушель	5000 бушелів
		коротка	320	348		
2	Какао-боби	довга	860	900	Дол./т	10 т
		коротка	830	890		
3	Золото	довга	900	820	Дол./тр.унцію	100 тр.унцій
		коротка	880	890		
4	Бавовна	довга	49	36	Центів/фунт	50000 фунтів
		коротка	52	50		
5	Кукурудза	довга	260	270	Центів/бушель	5000 бушелів
		коротка	282	268		
6	Соева олія	довга	31	24	Центів/бушель	60000 бушелів
		коротка	35	29		
7	Кава	довга	162,8	168,2	Центів/фунт	37500 фунтів
		коротка	157,2	164,2		
8	Срібло	довга	4	9	Дол./тр.унцію	5000 унцій
		коротка	12	8		
9	Неетильований бензин	довга	40,28	38,72	Дол./галон	42000 галонів
		коротка	49,54	43,78		
10	Концентрат апельсинового соку	довга	40,05	38,34	Центів/фунт	15000 фунтів
		коротка	35,05	42,48		

Список рекомендованої літератури

1. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Закон України «Про товарну біржу» № 1956-12 від 10.12.91 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1956-12>
3. Дикань В. Л., Назаренко І. Л., Пługина Ю. А. Біржова діяльність: Підручник / За ред. В. Л. Диканя. Харків: УкрДУЗТ, 2017. 282 с.
4. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навч. посібник. 2-ге вид., доп. К.: Магнолія плюс, 2003. 359 с.
5. Основи біржової діяльності: навчальний посібник / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодкого]. К.: ЦП Компринт, 2017. 450 с.
6. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. 2-ге вид. змін. й доп. Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. 632 с.
7. Біржова справа : практикум / Т. К. Мещерякова, В. О. Козловський, О. Й. Лесько. Вінниця : ВНТУ, 2010. 78 с.
8. Жарун О. В. Організація ф'ючерсної біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією в Україні / О. В. Жарун, М. А.

- Коротєєв, О. А. Непочатенко, О. С. Тупчій // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. 2021. Вип. 3. С. 92-103. URL.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rmegt_2021_3_9
9. Згурська О. М. Фундаментальні тренди розвитку світової біржової торгівлі / О. М. Згурська, Т. В. Сьомкіна, І. В. Гужавіна // Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 24. С. 5-9.
10. Кухарець В. В. Тенденції розвитку біржового ринку в умовах глобалізації світової економіки / В. В. Кухарець, О. Г. Булуй, Л. М. Левківська. // Ефективна економіка. 2021. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_4_36
11. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Біржова справа». асист. Ю. С. Прудіус. Харків, 2019. 22 с.
12. Методичні вказівки до проведення практичних занять, самостійного вивчення та виконання розрахункової роботи з дисципліни «Біржова діяльність» (для студентів заочної форми навчання спеціальності 8.03050901 «Облік і аудит») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Г. І. Кизилов, Ю. О. Каменська. Х.: ХНАМГ, 2012. 46 с.
13. Методичні вказівки і завдання для самостійної роботи з курсу «Менеджмент ринкових інфраструктур» для студентів напряму 6.030601 «Менеджмент»/Г.Б. Машлій. Тернопіль, ТНТУ. 19 с.
14. Подсоха А. С. Методичні підходи до оцінки використання торгових стратегій на товарному біржовому ринку / А. С. Подсоха // Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2020. № 1. С. 11-16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie_2020_1_4

Тема 13 Стратегії хеджування в біржовій діяльності

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Розв'язати тестові завдання.

1. Ситуація, коли коли учасник реального ринку володіє товаром, тобто він має на цьому ринку коротку позицію, а на ф'ючерсному ринку він для захисту від можливого падіння ціни продає контракт на товар, яким володіє, - це

- А. короткий хедж
- В. довгий хедж
- С. середній хедж

- D. правильна відповідь відсутня
- 2. Довге хеджування характеризується**
- A. учасник ринку реального товару (покупець) не володіє товаром, йому необхідно його купити в майбутньому
 - B. купівля ф'ючерсу покупцем
 - C. підвищення наявної ціни буде компенсовано за рахунок отримання прибутку
 - D. всі відповіді вірні
- 3. Різниця між наявною ціною реального товару у конкретному місці і ф'ючерсною ціною на цей товар називається**
- A. базисом
 - B. спредом
 - C. базисним ризиком
 - D. путом
- 4. Якщо ціна спотового ринку перевищує ф'ючерсну ціну, то базис**
- A. позитивний
 - B. негативний
 - C. нульовий
 - D. правильна відповідь відсутня
- 5. Коли базис рухається до нульової позначки – це означає, що він**
- A. звужується
 - B. розширюється
 - C. нульовий
 - D. правильна відповідь відсутня
- 6. Звуження базису вигідно довгому хеджеру, а розширення, відповідно – короткому хеджеру на ринку**
- A. беквардейшен (перевернутому ринку)
 - B. контанго
 - C. базисному
 - D. правильна відповідь відсутня

3. Підготовка до розгляду ситуаційних завдань

Список рекомендованої літератури

1. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Закон України «Про товарну біржу» № 1956-12 від 10.12.91 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1956-12>

3. Дикань В. Л., Назаренко І. Л., Плугіна Ю. А. Біржова діяльність: Підручник / За ред. В. Л. Диканя. Харків: УкрДУЗТ, 2017. 282 с.
4. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навч. посібник. 2-ге вид., доп. К.: Магнолія плюс, 2003. 359 с.
5. Основи біржової діяльності: навчальний посібник / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодкого]. К.: ЦП Компринт, 2017. 450 с.
6. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. 2-ге вид. змін. й доп. Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. 632 с.
7. Біржова справа : практикум / Т. К. Мещерякова, В. О. Козловський, О. Й. Лесько. Вінниця : ВНТУ, 2010. 78 с.
8. Згурська О. М. Фундаментальні тренди розвитку світової біржової торгівлі / О. М. Згурська, Т. В. Сьомкіна, І. В. Гужавіна // Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 24. С. 5-9.
9. Кухарець В. В. Тенденції розвитку біржового ринку в умовах глобалізації світової економіки / В. В. Кухарець, О. Г. Булуй, Л. М. Левківська. // Ефективна економіка. 2021. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_4_36
10. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Біржова справа». асист. Ю. С. Прудіус. Харків, 2019. 22 с.
11. Методичні вказівки до проведення практичних занять, самостійного вивчення та виконання розрахункової роботи з дисципліни «Біржова діяльність» (для студентів заочної форми навчання спеціальності 8.03050901 «Облік і аудит») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Г. І. Кизилів, Ю. О. Каменська. Х.: ХНАМГ, 2012. 46 с.

Тема 14 Хеджування опціонами

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань, перевірка виконання самостійної роботи.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті, розв'язання практичних завдань.

2. Розв'язати тестові завдання.

1. Вид хеджування використовується як тимчасова заміна торговельній операції, яка має відбутися пізніше

- А. хеджування вартості утримання
- В. операційне

- C. вибіркоче
- D. попередне

2. Хеджування, при якому підприємець купує та зберігає товар і хеджує його для отримання прибутку від зберігання

- A. хеджування вартості утримання
- B. операційне
- C. вибіркоче
- D. попередне

3. Хеджування, що спрощує операції з торгівлі та переробки продукції хеджування вартості утримання

- A. операційне
- B. вибіркоче
- C. попередне
- D. хеджування вартості утримання

4. Фактори, що впливають на тимчасову опціонну цінність

- A. відрізок часу, що залишився до настання терміну дії опціону
- B. зміна ф'ючерсної ціни, - співвідношення ціни виконання і ринкової ціни
- C. короткотермінові ризики, пов'язані із зміною відсоткової ставки
- D. всі відповіді вірні

5. За технологією виконання розрізняють такі види опціонів

- A. опціон на купівлю – «кол»,
- B. опціон на продаж – опціон «пут»
- C. подвійний опціон
- D. всі відповіді вірні

6. До негативних моментів використання хеджування відносять

- A. несумісність спотового і ф'ючерсного ринків
- B. складнощі хеджеру у разі відкриття або закриття позиції в певні дні
- C. необхідність ретельно вивчати правила торгівлі кожної біржі
- D. всі відповіді вірні

7. До позитивних моментів використання хеджування НЕ відносять

- A. знижується ціновий ризик
- B. велика передбачуваність у плануванні
- C. полегшує фінансування операцій
- D. необхідність ретельно вивчати правила торгівлі кожної біржі

8. Хеджування найбільш активно використовують

- A. торгові і посередницькі фірми,

- B. компанії, що займаються зберіганням, переробкою і доробкою товарів,
- C. ті, що випускають готову продукцію
- D. всі відповіді вірні

3. Підготовка до розгляду ситуаційних завдань

4. Виконання самостійної роботи

1 березня біржовий брокер "ведмідь" уклав опціон на продаж акцій у кількості 180 од. за курсом P_0 дол. за акцію з терміном постачання 18 березня. Обчислити фінансовий результат для біржового брокера за даними табл. 13, якщо до 18 березня курс акцій на ринку: 1) знизиться до P_1 дол. за шт.; 2) знизиться до P_2 дол. за шт.; 3) підвищиться до P_3 дол. Розмір премії за опціоном становить r % від суми угоди. Які дії треба зробити брокеру, щоб уникнути збитків?

Таблиця 13 – Вихідна інформація

Показники	Ум. позн.	Од. вим.	варіанти									
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Кількість акцій	N	од.	330	80	65	250	130	95	70	45	400	350
Курс акції по опціону	P_0	долл./од.	10,0	18,0	16,3	12,1	15,5	22,0	18,9	24,5	11,0	18,6
Курс акції 1	P_1	долл./од.	8,9	15,0	12,6	10,0	14,0	20,0	17,1	21,9	9,4	17,1
Курс акції 2	P_2	долл./од.	9,4	16,9	15,0	11,3	15,0	18,6	18,3	23,2	10,7	16,4
Курс акції 3	P_3	долл./од.	12,5	19,5	18,1	14,5	17,4	24,3	19,5	27,6	13,0	20,0
Премія по опціону	r	%	1,8	2,2	1,6	1,2	2,1	2,5	1,4	1,8	2,0	1,5

Список рекомендованої літератури

1. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Закон України «Про товарну біржу» № 1956-12 від 10.12.91 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1956-12>
3. Дикань В. Л., Назаренко І. Л., Плугіна Ю. А. Біржова діяльність: Підручник / За ред. В. Л. Диканя. Харків: УкрДУЗТ, 2017. 282 с.
4. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навч. посібник. 2-ге вид., доп. К.: Магнолія плюс, 2003. 359 с.
5. Основи біржової діяльності: навчальний посібник / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодкого]. К.: ЦП Компринт, 2017. 450 с.
6. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. 2-ге вид. змін. й доп. Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. 632 с.
7. Біржова справа : практикум / Т. К. Мещерякова, В. О. Козловський, О. Й. Лесько. Вінниця : ВНТУ, 2010. 78 с.

8. Згурська О. М. Фундаментальні тренди розвитку світової біржової торгівлі / О. М. Згурська, Т. В. Сьомкіна, І. В. Гужавіна // Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 24. С. 5-9.
9. Кухарець В. В. Тенденції розвитку біржового ринку в умовах глобалізації світової економіки / В. В. Кухарець, О. Г. Булуй, Л. М. Левківська. // Ефективна економіка. 2021. № 4.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_4_36
10. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Біржова справа». асист. Ю. С. Прудіус. Харків, 2019. 22 с.
11. Методичні вказівки до проведення практичних занять, самостійного вивчення та виконання розрахункової роботи з дисципліни «Біржова діяльність» (для студентів заочної форми навчання спеціальності 8.03050901 «Облік і аудит») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Г. І. Кизилов, Ю. О. Каменська. Х.: ХНАМГ, 2012. 46 с.

Тема 15 Біржова діяльність на фондовому ринку

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацювати питання:

- 1) Національні особливості фондових бірж
- 2) Державне регулювання національних фондових ринків
- 3) Перспективні шляхи розвитку фондового ринку та фондових бірж

України

3. Розв'язати тестові завдання.

1. Ринок, де здійснюється продаж, первинне розміщення нових випусків (емісій) цінних паперів з метою одержання емітентом фінансових ресурсів, - це

- A. первинний
- B. вторинний
- C. похідний
- D. вірна відповідь відсутня

2. Організаційно оформлений постійно діючий ринок, на якому здійснюється торгівля цінними паперами та іншими фінансовими інструментами

- A. фондова біржа
- B. товарна біржа
- C. позабіржовий ринок
- D. валютна біржа

3. З погляду правового статусу у світовій практиці існують три типи фондових бірж:

- A. публічно-правові
- B. приватні
- C. змішані
- D. всі відповіді вірні

4. До основних функцій фондової біржі належать

- A. мобілізація і концентрація вільних грошових капіталів і нагромаджень
- B. кредитування і фінансування держави й інших державних організацій шляхом купівлі їх цінних паперів
- C. забезпечення високого рівня ліквідності вкладень у цінні папери
- D. всі відповіді вірні

5. До складу основних учасників біржового фондового ринку НЕ входять

- A. емітенти
- B. інвестори
- C. фондові посередники та професійні учасники фондового ринку
- D. валютна біржа

6. За механізмом укладення термінові угоди на цінні папери поділяються на

- A. тверді (прості), ф'ючерсні, умовні (опціони) і пролонгаційні
- B. з оплатою в середині місяця, в кінці місяця, через фіксовану кількість днів
- C. касові та термінові
- D. вірна відповідь відсутня

7. За видом розрахунку термінові угоди на цінні папери поділяються на

- A. тверді (прості), ф'ючерсні, умовні (опціони) і пролонгаційні
- B. з оплатою в середині місяця, в кінці місяця, через фіксовану кількість днів
- C. касові та термінові
- D. вірна відповідь відсутня

8. Група вказівок до класифікації наказів на ринку цінних паперів – за конкретним розпорядженням включає

- A. “кращий наказ”
- B. наказ “виконати за можливості, решту скасувати”;
- C. “виконати або відмінити”
- D. всі відповіді вірні

9. Лістинг – це:

- A. включення цінних паперів до котирувального списку біржі
- B. біржова експертиза
- C. процедура виключення цінних паперів з котирувального списку біржі
- D. біржове котирування

10. До переваг лістинга і участі в біржових торгах відносять

- A. високу капіталізацію
- B. підвищений рівень ліквідності
- C. очевидні вигоди від відносної стабільності їх ціни
- D. всі відповіді вірні

11. До торгівлі за категорією лістингових цінних паперів можуть бути допущені цінні папери, які відповідають таким умовам

- A. здійснена державна реєстрація звіту про результати розміщення цінних паперів
- B. згідно із законодавством України не існує заборони щодо торгівлі цінними паперами на фондовій біржі;
- C. емітент та його цінні папери відповідають вимогам, встановленим окремими фондовими біржами
- D. всі відповіді вірні

12. Біржа може прийняти рішення про вилучення цінного паперу з біржового реєстру у разі

- A. невідповідності цінного паперу та його емітента лістинговим вимогам, встановленим фондовою біржею
- B. розірвання договору про підтримання лістинга
- C. порушення емітентом вимог чинного законодавства України
- D. всі відповіді вірні

13. Перевищення курсу акції над її номіналом

- A. ажю
- B. дизажіо
- C. котирування
- D. листінг

14. Механізм виявлення ціни цінного паперу, її фіксація протягом кожного торгового дня біржі і висвітлення на інформаційних табло та публікація у біржових бюлетенях

- A. ажю
- B. дизажіо
- C. котирування
- D. листінг

4. Підготовка до розгляду ситуаційних завдань

Список рекомендованої літератури

1. Закон України “Про цінні папери і фондову біржу”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
2. Закон України “Про державне регулювання цінних паперів в Україні”
3. Про затвердження Вимог до договорів, які укладаються під час провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) - діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 641 від 3.11.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0060-21#Text>
4. Дикань В. Л., Назаренко І. Л., Плугіна Ю. А. Біржова діяльність: Підручник / За ред. В. Л. Диканя. Харків: УкрДУЗТ, 2017. 282 с.
5. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навч. посібник. 2-ге вид., доп. К.: Магнолія плюс, 2003. 359 с.
6. Основи біржової діяльності: навчальний посібник / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодкого]. К.: ЦП Компринт, 2017. 450 с.
7. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. 2-ге вид. змін. й доп. Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. 632 с.
8. Біржова справа : практикум / Т. К. Мещерякова, В. О. Козловський, О. Й. Лесько. Вінниця : ВНТУ, 2010. 78 с.
9. Методичні вказівки до проведення практичних занять, самостійного вивчення та виконання розрахункової роботи з дисципліни «Біржова діяльність» (для студентів заочної форми навчання спеціальності 8.03050901 «Облік і аудит») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Г. І. Кизилів, Ю. О. Каменська. Х.: ХНАМГ, 2012. 46 с.
10. Стирський М. В. Макро- та мікроекономічна ефективність фондових бірж України / М. В. Стирський // Економіка та держава. 2020. № 9. С. 38-43.

Тема 16 Оформлення і виконання контрактів на фондових біржах Захист групових проєктів

Форми контролю: фронтальне та індивідуальне опитування, перевірка групових проєктів.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Розв'язати тестові завдання.
3. Підготовка до захисту групових проєктів.

Список рекомендованої літератури

1. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Закон України «Про товарну біржу» № 1956-12 від 10.12.91 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1956-12>
3. Закон України “Про цінні папери і фондову біржу”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
4. Закон України “Про державне регулювання цінних паперів в Україні”
5. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 № 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
6. Про затвердження Вимог до договорів, які укладаються під час провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) - діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 641 від 3.11.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0060-21#Text>
7. Дикань В. Л., Назаренко І. Л., Пługина Ю. А. Біржова діяльність: Підручник / За ред. В. Л. Диканя. Харків: УкрДУЗТ, 2017. 282 с.
8. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навч. посібник. 2-ге вид., доп. К.: Магнолія плюс, 2003. 359 с.
9. Основи біржової діяльності: навчальний посібник / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодкого]. К.: ЦП Компринт, 2017. 450 с.
10. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. 2-ге вид. змін. й доп. Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. 632 с.
11. Біржова справа : практикум / Т. К. Мещерякова, В. О. Козловський, О. Й. Лесько. Вінниця : ВНТУ, 2010. 78 с.

- 12.Жарун О. В. Організація фьючерсної біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією в Україні / О. В. Жарун, М. А. Коротєєв, О. А. Непочатенко, О. С. Тупчій // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. 2021. Вип. 3. С. 92-103. URL.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rmegt_2021_3_9
- 13.Згурська О. М. Фундаментальні тренди розвитку світової біржової торгівлі / О. М. Згурська, Т. В. Сьомкіна, І. В. Гужавіна // Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 24. С. 5-9.
- 14.Кухарець В. В. Тенденції розвитку біржового ринку в умовах глобалізації світової економіки / В. В. Кухарець, О. Г. Булуй, Л. М. Левківська. // Ефективна економіка. 2021. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_4_36
15. Науменко Н. С. Сучасні тренди електронної біржової торгівлі: перспективи та вектори розвитку автоматизації/ Н. С. Науменко, В. Ю. Хірова // Причорноморські економічні студії. - 2019. Вип. 48(1). С. 41-45. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_48\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_48(1)_9)
- 16.Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.
- 17.Подсоха А. С. Методичні підходи до оцінки використання торгових стратегій на товарному біржовому ринку / А. С. Подсоха // Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2020. № 1. С. 11-16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie_2020_1_4
- 18.Стирський М. В. Макро- та мікроекономічна ефективність фондових бірж України / М. В. Стирський // Економіка та держава. 2020. № 9. С. 38-43.

Рекомендована література

Основна

1. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Закон України «Про товарну біржу» № 1956-12 від 10.12.91 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1956-12>
3. Закон України “Про цінні папери і фондову біржу”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
4. Закон України “Про державне регулювання цінних паперів в Україні”
5. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 № 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
6. Про затвердження Вимог до договорів, які укладаються під час провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) - діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 641 від 3.11.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0060-21#Text>
7. Дикань В. Л., Назаренко І. Л., Плугіна Ю. А. Біржова діяльність: Підручник / За ред. В. Л. Диканя. Харків: УкрДУЗТ, 2017. 282 с.
8. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навч. посібник. 2-ге вид., доп. К.: Магнолія плюс, 2003. 359 с.
9. Основи біржової діяльності: навчальний посібник / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодкого]. К.: ЦП Компринт, 2017. 450 с.
10. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. 2-ге вид. змін. й доп. Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. 632 с.

Додаткова

11. Біржова справа : практикум / Т. К. Мещерякова, В. О. Козловський, О. Й. Лесько. Вінниця : ВНТУ, 2010. 78 с.
12. Жарун О. В. Організація ф'ючерсної біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією в Україні / О. В. Жарун, М. А. Коротеєв, О. А. Непочатенко, О. С. Тупчій // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. 2021. Вип. 3. С. 92-103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rmegt_2021_3_9
13. Згурська О. М. Фундаментальні тренди розвитку світової біржової торгівлі / О. М. Згурська, Т. В. Сьомкіна, І. В. Гужавіна // Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 24. С. 5-9.
14. Кухарець В. В. Тенденції розвитку біржового ринку в умовах глобалізації світової економіки / В. В. Кухарець, О. Г. Булуй, Л. М. Левківська. // Ефективна економіка. 2021. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_4_36

15. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Біржова справа». асист. Ю. С. Прудіус. Харків, 2019. 22 с.
16. Методичні вказівки до проведення практичних занять, самостійного вивчення та виконання розрахункової роботи з дисципліни «Біржова діяльність» (для студентів заочної форми навчання спеціальності 8.03050901 «Облік і аудит») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Г. І. Кизилов, Ю. О. Каменська. Х.: ХНАМГ, 2012. 46 с.
17. Методичні вказівки і завдання для самостійної роботи з курсу «Менеджмент ринкових інфраструктур» для студентів напряму 6.030601 «Менеджмент»/Г.Б. Машлій. Тернопіль, ТНТУ. 19 с.
18. Науменко Н. С. Сучасні тренди електронної біржової торгівлі: перспективи та вектори розвитку автоматизації/ Н. С. Науменко, В. Ю. Хірова // Причорноморські економічні студії. - 2019. Вип. 48(1). С. 41-45. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_48\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_48(1)_9)
19. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.
20. Подсоха А. С. Методичні підходи до оцінки використання торгових стратегій на товарному біржовому ринку / А. С. Подсоха // Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2020. № 1. С. 11-16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie_2020_1_4
21. Стирський М. В. Макро- та мікроекономічна ефективність фондових бірж України / М. В. Стирський // Економіка та держава. 2020. № 9. С. 38-43.

Навчальне видання

Ніколайчук Ольга Анатоліївна

Кафедра технологій в ресторанному господарстві, готельно-ресторанної
справи та підприємництва

БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Методичні рекомендації з вивчення дисципліни

Рівень бакалавр

Формат 60x84/8. Ум. др. арк. 3,1

Донецький національний університет
економіки і торгівлі імені
Михайла Туган-Барановського
50042, Дніпропетровська обл.,
м.Кривий Ріг, вул. Курчатова, 13.
Свідоцтво суб'єкту видавничої справи
ДК № 4929 від 07.07.2015 р.